

บทที่ 4

ภาพรวมข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

สภาพพื้นที่และข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ศึกษาของชุมชนในพื้นที่ขยายตัวด้านเหนือของ กรุงเทพมหานคร จังหวัดปทุมธานี (แผนที่ที่ 3) จำนวน 4 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ในชุมชนเทศบาลตำบล ประชาธิปไตย อำเภอธัญบุรี พื้นที่ชุมชนในเทศบาลตำบลคลองสอง อำเภอกองหลวง พื้นที่ชุมชนใน ตำบลเชียงรากใหญ่ อำเภอสามโคก และพื้นที่ชุมชนในตำบลพิชอุดม อำเภอลำลูกกา สรุปดังนี้

จังหวัดปทุมธานีตั้งอยู่ในภาคกลางประมาณเส้นรุ้งที่ 14 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศาตะวันออก อยู่เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง 2.30 เมตร มีเนื้อที่ประมาณ 1,525.856 ตาราง กิโลเมตร หรือ ประมาณ 953,660 ไร่ ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศเหนือ ตามทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) เป็นระยะทางประมาณ 27.8 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง คือ

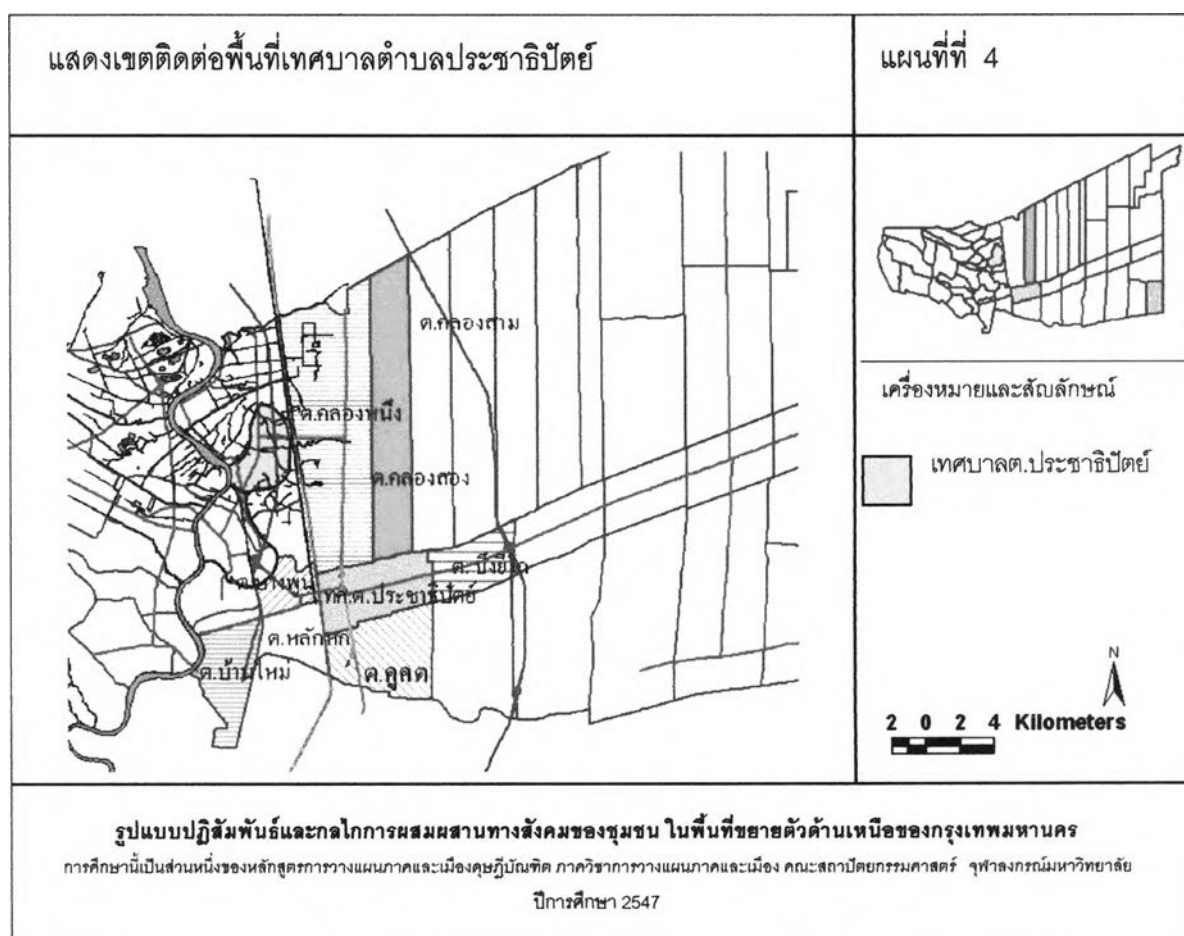
ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอบางไทร อำเภอบางปะอินและอำเภอลำลูกกา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอนองแคว และอำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก และ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และอำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอบางบัวทอง อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และ เขตบางเขน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

4.1.1 สภาพกายภาพ ที่ตั้งและสภาพทางภูมิศาสตร์

เทศบาลตำบลประชาธิปไตย เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอธัญบุรีมีพื้นที่ประมาณ 20.80 ตารางกิโลเมตร พื้นที่เป็นที่ราบลุ่มมีทางหลวงหมายเลข 305 หรือถนนสายรังสิต-นครนายก และคลองรังสิตตัดผ่านพื้นที่แบ่งพื้นที่เป็นสองส่วนพื้นที่ห่างจากถนนสายหลักทางหลวงหมายเลข 1 หรือถนนพหลโยธินประมาณ 1 กิโลเมตร มีพื้นที่ติดต่อกับพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้ (แผนที่ที่ 4)

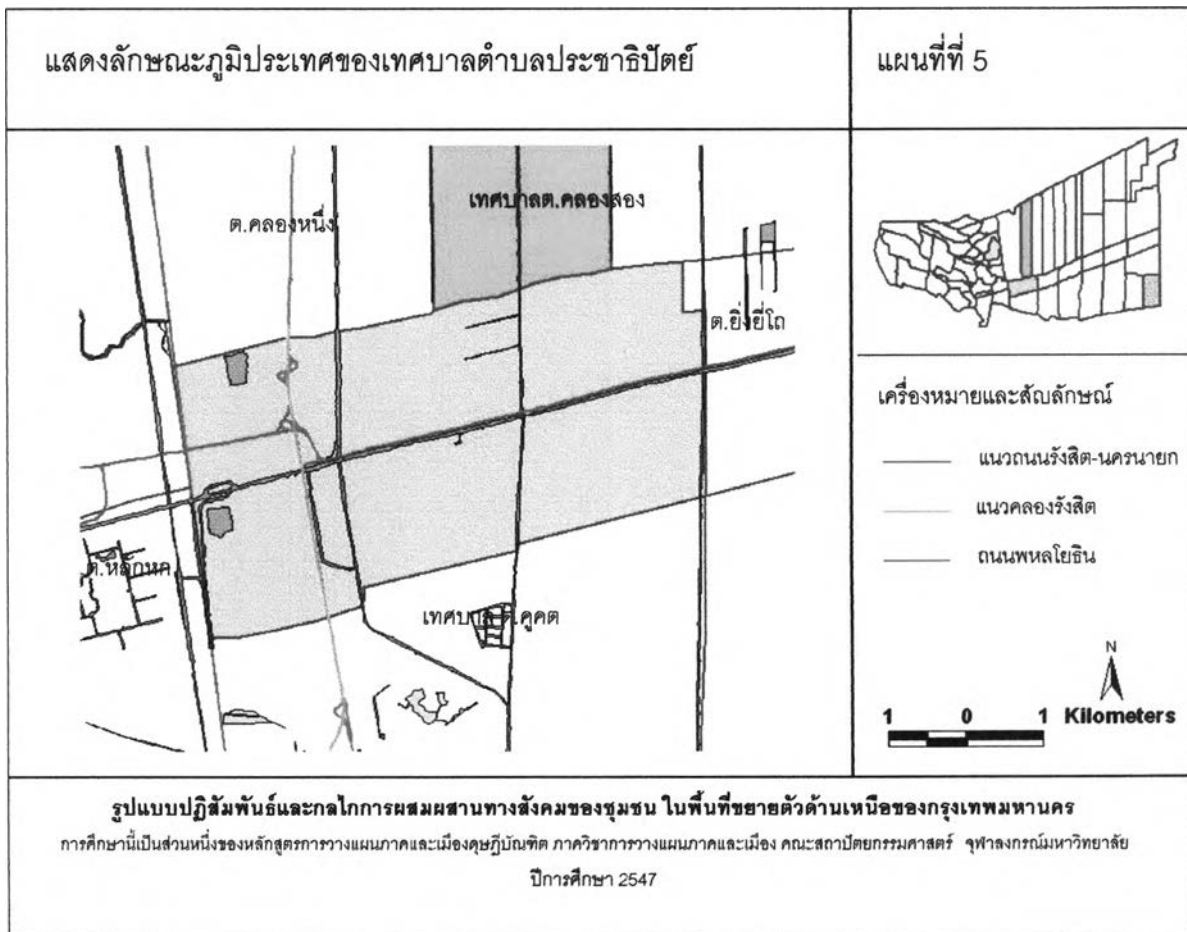
ทิศเหนือ	ติด ต. คลองหนึ่ง ,ต.คลองสอง ,ต.คลองสาม อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี
ทิศใต้	ติด ต. คูคต อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี
ทิศตะวันออก	ติด ต. บึงยี่โถ อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี
ทิศตะวันตก	ติด ต. บางพูน ต.หลักหก อ.เมือง จ.ปทุมธานี

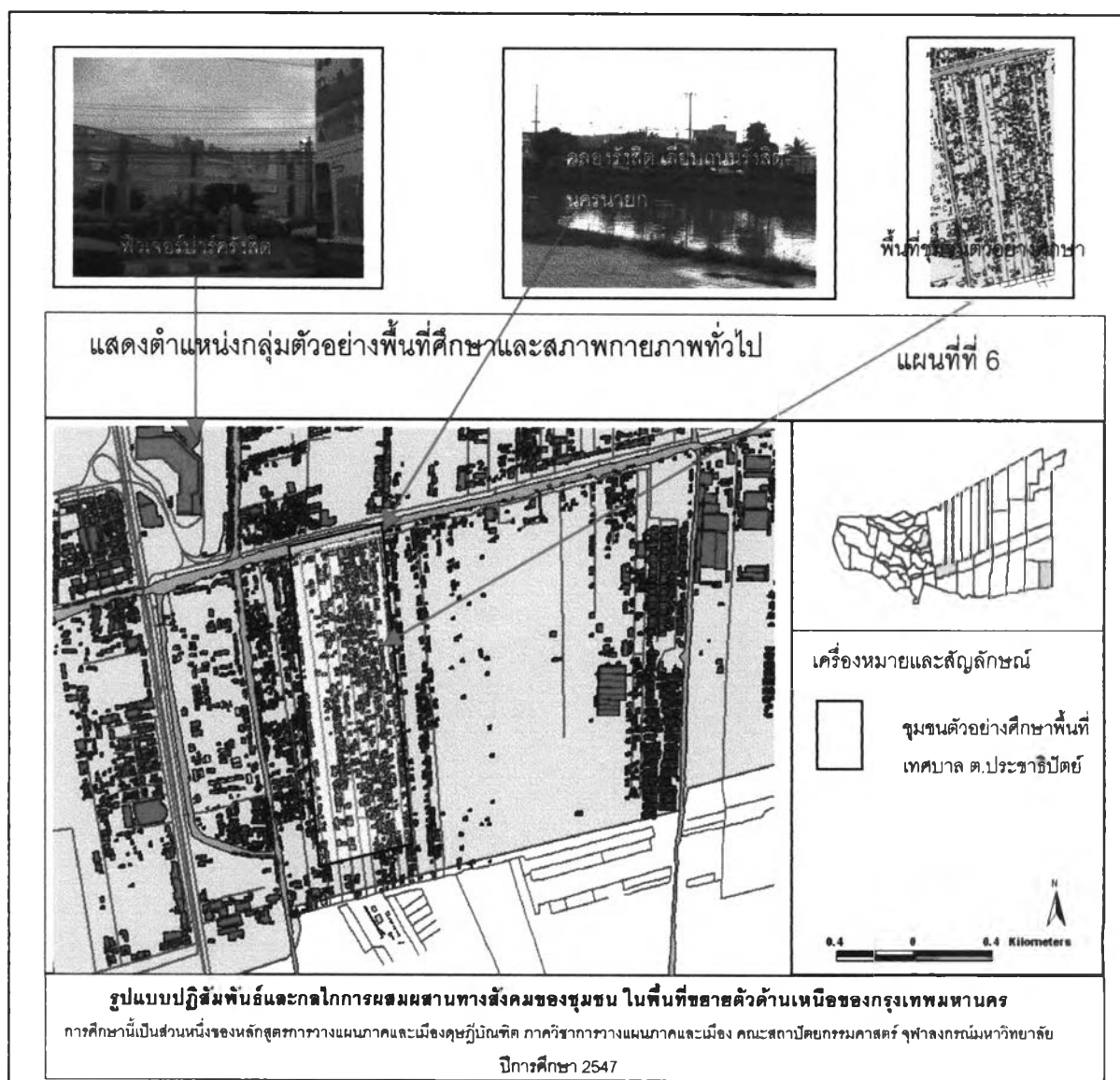
ลักษณะภูมิประเทศและสภาพพื้นที่

พื้นที่ตำบลเทศบาลประชาธิปไตย มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมด้านขนานมีถนนสาย รังสิต-นครนายกตัดผ่านพื้นที่ แบ่งพื้นที่เป็นสองฝั่งถนนและสองฝั่งคลองขนานกัน พื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นที่ลุ่ม มีน้ำท่วมอยู่เสมอ เดิมพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำนาทำไร่ ประชาชนอาศัยอยู่ริมฝั่งคลองใช้คลองรังสิตเป็นเส้นทางสัญจรหลัก

ทำเลที่ตั้งตามสภาพภูมิศาสตร์ของพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีโครงสร้างหลักทางด้านกายภาพที่สำคัญที่มีผลต่อการขยายตัวและการพัฒนาพื้นที่ ได้แก่ คลองรังสิต ซึ่งต่อมามีการก่อสร้างถนนในแนวคลองรังสิต ตลอดแนวประมาณ 30 กิโลเมตร ในแนวตะวันออก-ตะวันตก เป็นเส้นทางที่สำคัญในการเดินทาง ทำให้พื้นที่เทศบาลตำบลประชาธิปไตยและพื้นที่ที่อยู่ในแนวถนนดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่อยู่ในทำเลที่ตั้งที่ง่ายต่อการเข้าถึงและสะดวกในการเดินทางเข้าออกพื้นที่และการติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง เส้นทางคมนาคมทางที่สำคัญ ได้แก่ ถนนรังสิต-นครนายก หรือทางหลวงหมายเลข 305 ซึ่งเป็นถนนที่แยกมาจากทางหลวงหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) ตัดผ่านพื้นที่แบ่งออกเป็นสองฝั่งคลองอยู่ห่างจากทางหลวงหมายเลข 1 ตามระยะทางเส้นทางหลวงประมาณ 1 กิโลเมตร (แผนที่ที่ 5)

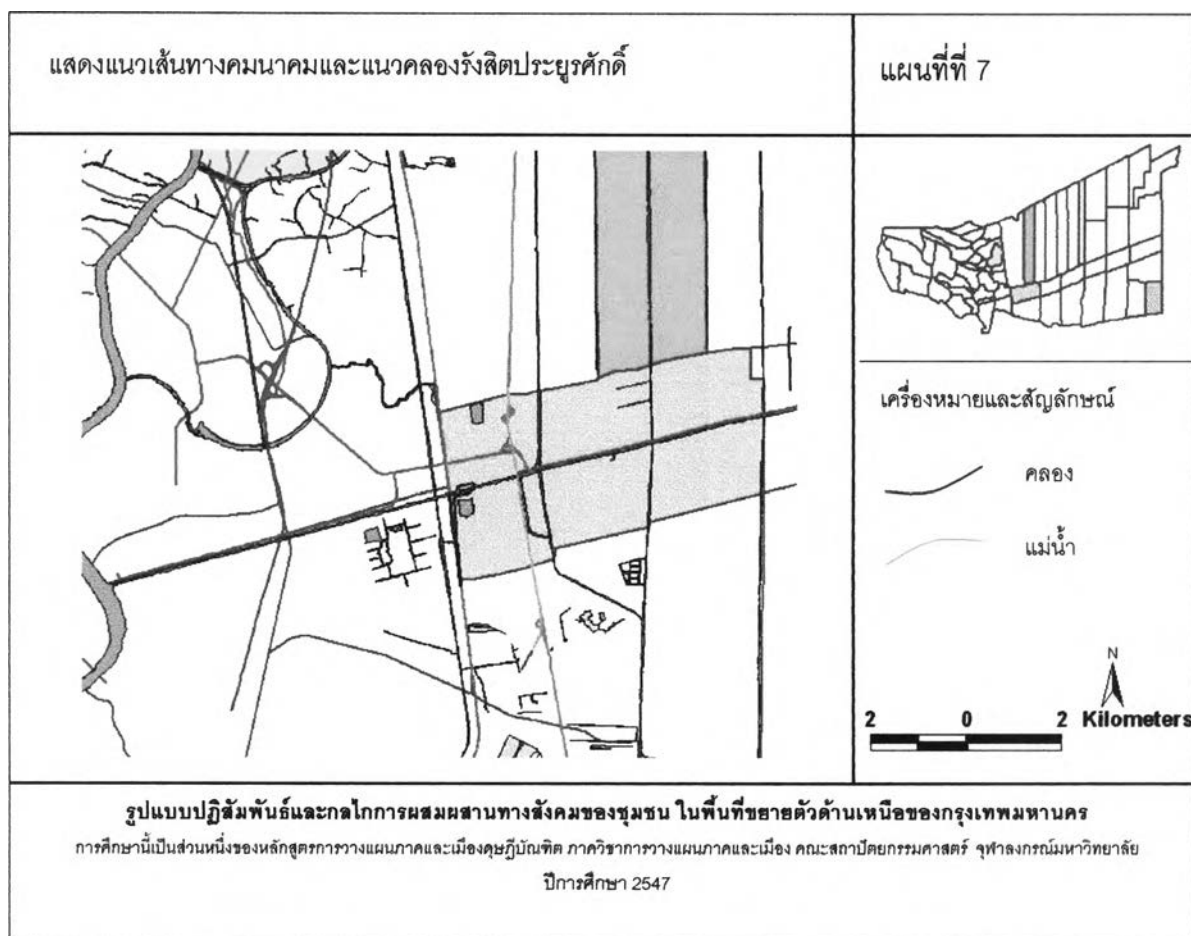

สภาพพื้นที่ เทศบาลตำบลประชาธิปไตยเป็นที่ราบลุ่มริมคลอง น้ำท่วมพื้นที่เป็นประจำทุกปี ทำให้การพัฒนาจึงค่อนข้างจำกัดสภาพพื้นที่เหมาะแก่การเพาะปลูกทำนาไร้ แต่เนื่องจากพื้นที่อยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานคร ศูนย์การค้าและแหล่งงาน ทำให้พื้นที่ดังกล่าวปรับเปลี่ยนการพัฒนาพื้นที่จากการทำการเกษตรเป็นพื้นที่เพื่อที่อยู่อาศัย การปลูกสร้างที่อยู่อาศัยจากเดิมที่เคยปลูกสร้างตามแนวคลองได้ปรับเปลี่ยนเป็นการสร้างตามแนวถนนสายหลักและสายรองที่ตัดผ่านพื้นที่ตามลักษณะของการจัดสรรพื้นที่เพื่อที่อยู่อาศัย

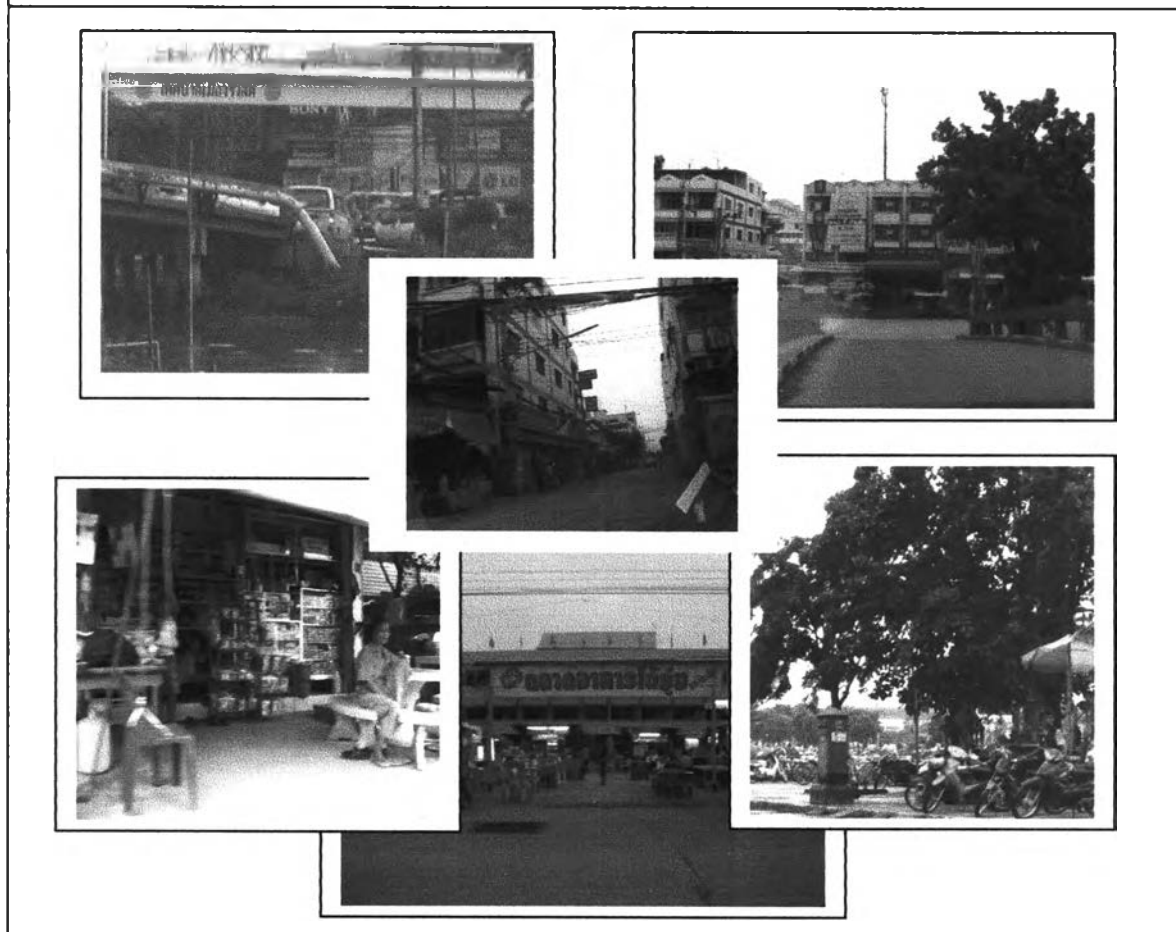
4.1.2 ประวัติความเป็นมาของพื้นที่ เทศบาลตำบลประชาธิปไตย

ตำบลประชาธิปไตย เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอธัญบุรี ซึ่งตั้งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 มีสถานีรถไฟผ่านพื้นที่ มีการเดินทางทั้งทางน้ำ ทางบก สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีคลองรังสิตประยูรศักดิ์ผ่านกลาง (แผนที่ที่ 7) แบ่งเขตพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน คลองนี้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริให้ขุด ตั้งแต่ปี 2433 โดยขุดแยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมืองปทุมธานี ไปจนถึงเขตอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ความยาวโดยประมาณ 38.4 กิโลเมตร มีคลองซอย 14 คลอง อยู่ในเขตเทศบาลเมืองรังสิตจำนวน 3 คลองซอย ใช้สำหรับส่งน้ำเพื่อประโยชน์ทางกสิกรรมและคมนาคมขนส่ง ในสมัยรัชกาลที่ 5 พื้นที่นี้เป็นพื้นที่ทำการเกษตรเป็นหลักแหล่งที่ปลูกข้าวที่อุดมสมบูรณ์ สภาพทั่วไป เป็นแหล่งปลูกพืช ป่าไม้มีสัตว์ป่าอาศัยเป็นจำนวนมาก มีประชากรอาศัยอยู่ในเขตตำบลเป็นจำนวนมาก ต่อมาได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลประชาธิปไตยจนถึงปัจจุบัน

4.1.3 สภาพเศรษฐกิจ

ภาพที่ 27 แสดงสภาพและตำแหน่งที่ตั้งกิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชนตัวอย่างศึกษาในพื้นที่ชุมชนเทศบาล ต.ประจักษ์ศิลปชัยในปัจจุบัน

สภาพทำเลที่ตั้งและสภาพพื้นที่ที่ราบลุ่มและมีคลองรังสิตเป็นเส้นทางการเดินทางสายหลัก การเดินทางแต่เดิมส่วนใหญ่ใช้การเดินทางทางเรือ จากสภาพพื้นที่ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น ทำนา ทำสวน แต่ปัจจุบันเมื่อมีการพัฒนาเข้าสู่พื้นที่โดยเฉพาะเส้นทางถนนสายรังสิต-นครนายก เป็นเส้นทางคมนาคมหลักประชาชนสามารถเดินทางเข้า-ออก พื้นที่สู่พื้นที่เมืองใหญ่และแหล่งงานได้สะดวก ทำให้คนในพื้นที่เปลี่ยนอาชีพ ไปทำงานนอกพื้นที่โดยเฉพาะการทำงานโรงงาน แหล่งการค้าและบริการต่าง ๆ โดยมีอาชีพหลักคือทำการค้าขาย และมีอาชีพเสริมคือรับจ้างทั่วไป ภายในพื้นที่ประกอบด้วยพื้นที่ที่ทำการกิจกรรมประเภทการค้า โดยปลูกสร้างเป็นอาคารพาณิชย์เป็นแนวยาวตามถนนหน้าชุมชน เป็นร้านค้าประเภทร้านค้าปลีก ร้านค้าย่อย ร้านค้าที่เปิดให้บริการ 24 ชั่วโมง (ภาพที่ 27) เช่น เซเว่นอีเลเว่น ร้านอาหารประเภทอาหารตามสั่ง ร้านก๋วยเตี๋ยวที่ตั้งภายในตัวอาคารพาณิชย์ และร้านก๋วยเตี๋ยวเรือที่ตั้งริมคลอง นอกจากนี้ยังมีอาคารประเภทหอพักและอพาร์ทเมนท์ บ้านเช่าภายในชุมชน เป็นจำนวนมากที่ปลูกสร้างเสร็จแล้วและระหว่างก่อสร้างใหม่

บริเวณพื้นที่ฝั่งคลองด้านใต้ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เพื่อที่อยู่อาศัย เนื่องจากทำเลที่ตั้งใกล้แหล่งงานทั้งภาคบริการและภาคอุตสาหกรรม ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงเดินทางได้สะดวกและรวดเร็ว การประกอบอาชีพของคนในพื้นที่มีความหลากหลาย จากการสำรวจสภาพกายภาพพบว่าส่วนหนึ่งของคนในชุมชนจะประกอบอาชีพรับจ้างขับที่จักรยานยนต์รับจ้างภายในชุมชนและระหว่างชุมชน รับจ้างทั่วไป ทำการค้าขายในลักษณะรถเข็นตั้งขายริมทางเท้าและทางเดินเท้า ค้าขายบริเวณที่อยู่อาศัยของตนเองโดยเป็นทั้งที่อยู่อาศัยและร้านค้า ค้าขายในตลาดนัดที่มีอยู่ในชุมชน รวมถึงมีรถขายของในชุมชนที่บริการถึงบ้าน นอกเหนือจากการค้าพาณิชย์กรรมที่มีอยู่บริเวณอาคารพาณิชย์ตลอดแนวเส้นทางหน้าชุมชน สภาพของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่มีลักษณะเศรษฐกิจแบบผสมผสาน

4.1.4 สภาพประชากรและสังคมและประเพณี วัฒนธรรม

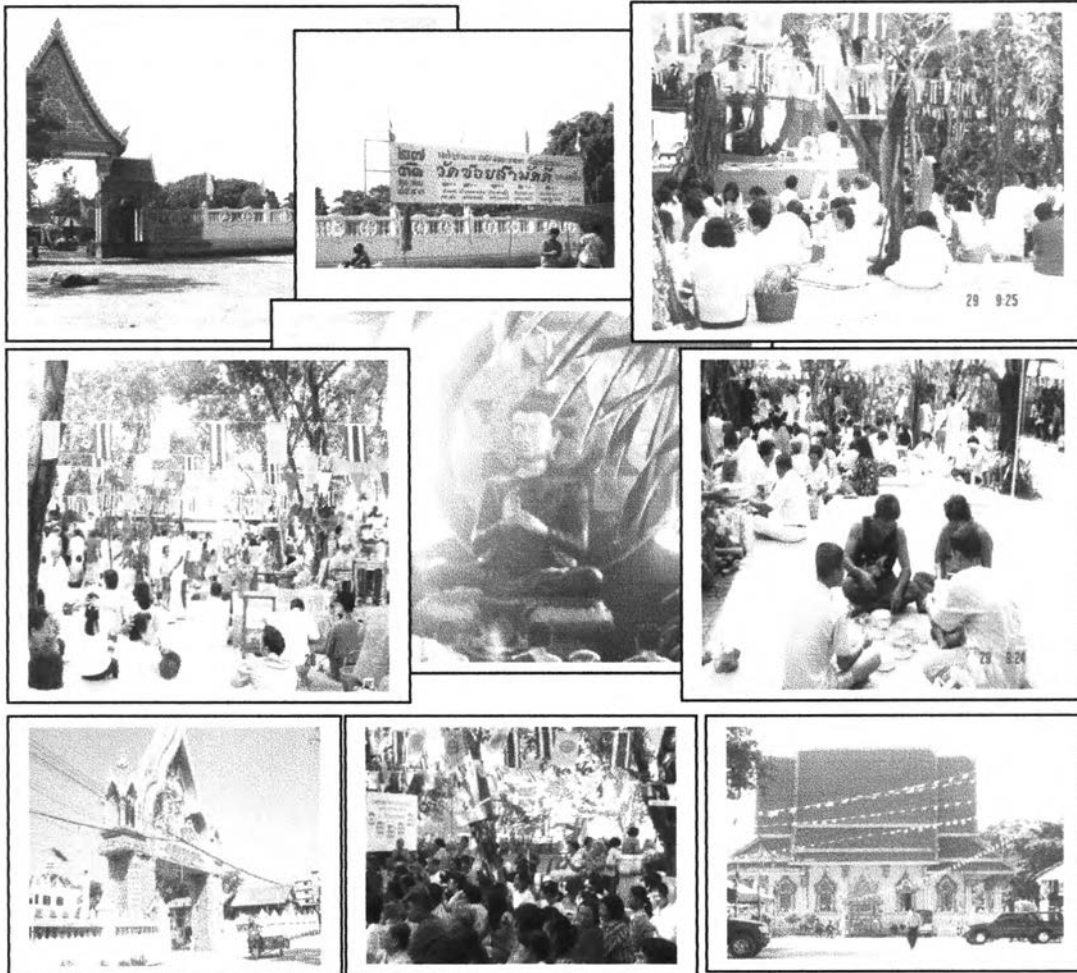
4.1.4.1 ประชากรและสังคม

เทศบาลตำบลประชาธิปไตย มีประชากรทั้งสิ้น 60,957 คน เป็นชาย 29,910 คน เป็นหญิง 30,047 คน ปัจจุบันประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพด้านค้าขาย รับจ้าง และทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ไม่มีประชากรที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นคนต่างพื้นที่มาตั้งหลักแหล่ง เนื่องจากราคาที่ดินแต่เดิมมีราคาถูกโดยมีการจัดสรรที่ดินขาย ทำให้ผู้ที่มีรายได้ปานกลางที่เคยอาศัยอยู่ในกรุงเทพหรือพื้นที่ใกล้เคียงหรือจังหวัดใกล้เคียงมาตั้งในพื้นที่ชานเมืองหรือพื้นที่ที่ใกล้แหล่งงาน ประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงกว่าประถมปีที่ 6 และภายในบริเวณเขตพื้นที่ใกล้เคียงจะมีสถานศึกษาให้บริการในเขตพื้นที่ทั้งระดับเด็กเล็ก ระดับประถมและระดับมัธยม เช่น โรงเรียนเทศบาล ประชาธิปัตย์ โรงเรียนธัญบุรี สถานเลี้ยงเด็กในชุมชน นอกจากนี้ยังมีสถานพยาบาลบริการสาธารณสุข ชุมชน โรงพยาบาล ในบริเวณใกล้เคียง เช่น โรงพยาบาลธัญบุรีรักษ์และคลินิกเอกชนจำนวนมาก

4.1.4.2 ประเพณีและวัฒนธรรม

เทศบาลตำบลประชาธิปไตย อยู่ในอำเภอธัญบุรีห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 6 กิโลเมตรตามระยะทางถนนพหลโยธิน จากลักษณะประชากรและสังคมที่อาศัยในพื้นที่และทำเลที่ตั้งไม่ห่างจากกรุงเทพมหานครและอยู่ใกล้ตัวจังหวัดปทุมธานี ดังนั้น ประเพณีและวัฒนธรรมจะไม่แตกต่างกับประเพณีทั่วไปของจังหวัดไม่มีลักษณะเฉพาะของพื้นที่ แต่มีการสืบสานประเพณีสากลทั้งประเพณีทางด้านศาสนาและการรักษาวัฒนธรรม เช่นการทำบุญตักบาตรวันสำคัญ ๆ ทางศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา และการจัดงานประเพณีวันลอยกระทง วันสงกรานต์ เป็นต้น (ภาพที่ 28)

ภาพที่ 28 แสดงการทำกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชนในวันสำคัญทางศาสนา

ที่มา : ถ่ายในสถานที่จริงวัดธรรมศรัทธา ในวันออกพรรษา พ.ศ. 2547

4.1.5 การปกครอง

เทศบาลตำบลประจักษ์ศิลปาคมหรือเทศบาลตำบลรังสิต ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลเนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีประชากรอยู่หนาแน่น ท้องถิ่นรายได้เพียงพอแก่การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายกล่าวคือ มีรายได้จริงโดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่แล้วมาตั้งแต่ 5,000,001 บาท ขึ้นไป มีประชากรมากกว่า 7000 คน รายได้ของเทศบาลมาจากการเก็บภาษีโรงเรือนและร้านค้า ซึ่งมีกระจายอยู่ในพื้นที่จำนวนมากอีกส่วนหนึ่งมาจากเงินอุดหนุน รายได้หลักส่วนใหญ่นำไปพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป เช่น ถนนในพื้นที่ของชุมชน ระบบไฟฟ้าชุมชน ไฟฟ้าริมทาง ระบบประปา การกำจัดขยะ ระบบการศึกษา ระบบสาธารณสุข ของพื้นที่ รวมทั้งการวางแผนในการพัฒนาพื้นที่ของชุมชนเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาเมืองในภาพรวม

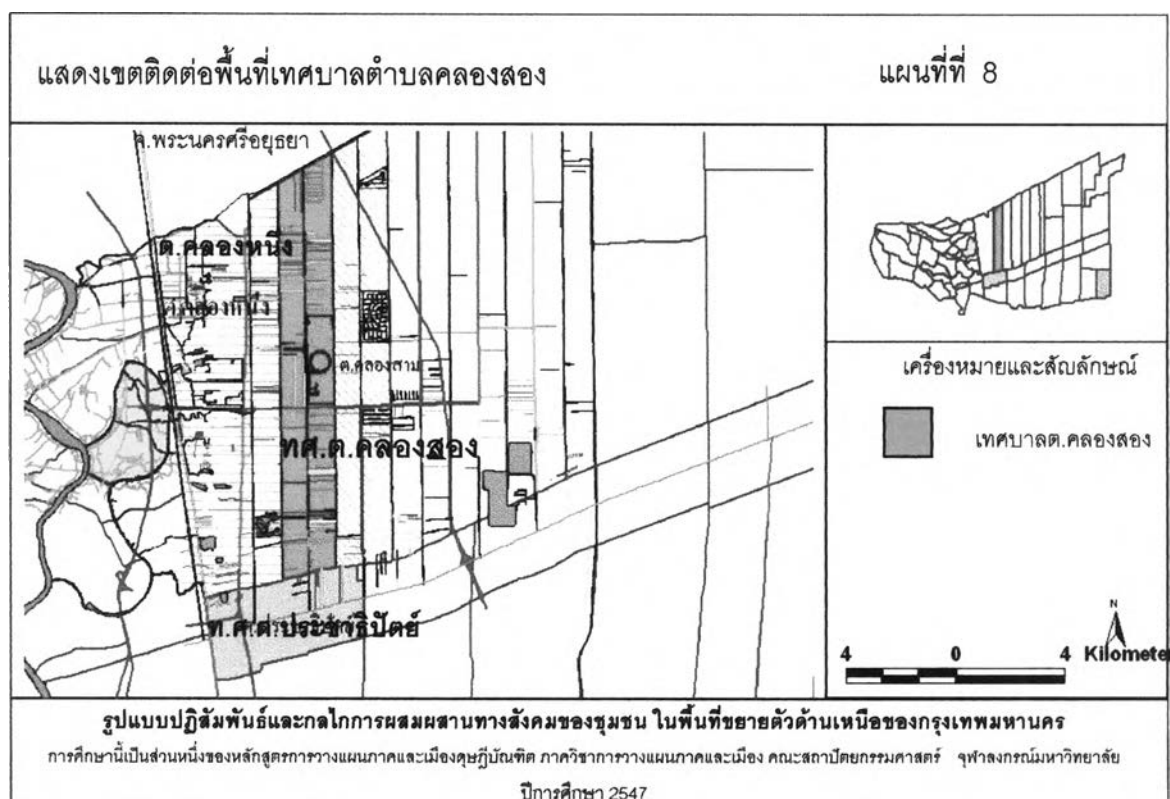

4.2 พื้นที่ชุมชนเทศบาลตำบลคลองสอง

4.2.1 สภาพกายภาพ ที่ตั้งและสภาพทางภูมิศาสตร์

เทศบาลตำบลคลองสอง ตั้งอยู่ในอำเภอคลองหลวง มีพื้นที่ประมาณ 3,800 ไร่ ตั้งอยู่ห่างจากถนนจากถนนสายหลักทางหลวงหมายเลข 1 หรือถนนพหลโยธินประมาณ 7 กิโลเมตร ห่างจากตัวอำเภอสามโคกประมาณ 14 กิโลเมตรตามระยะทางถนน และวัดจากกลางแม่น้ำเจ้าพระยา จะมีระยะทางห่างจากแม่น้ำเจ้าพระยาประมาณ 5 กิโลเมตร มีพื้นที่ติดต่อกับพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

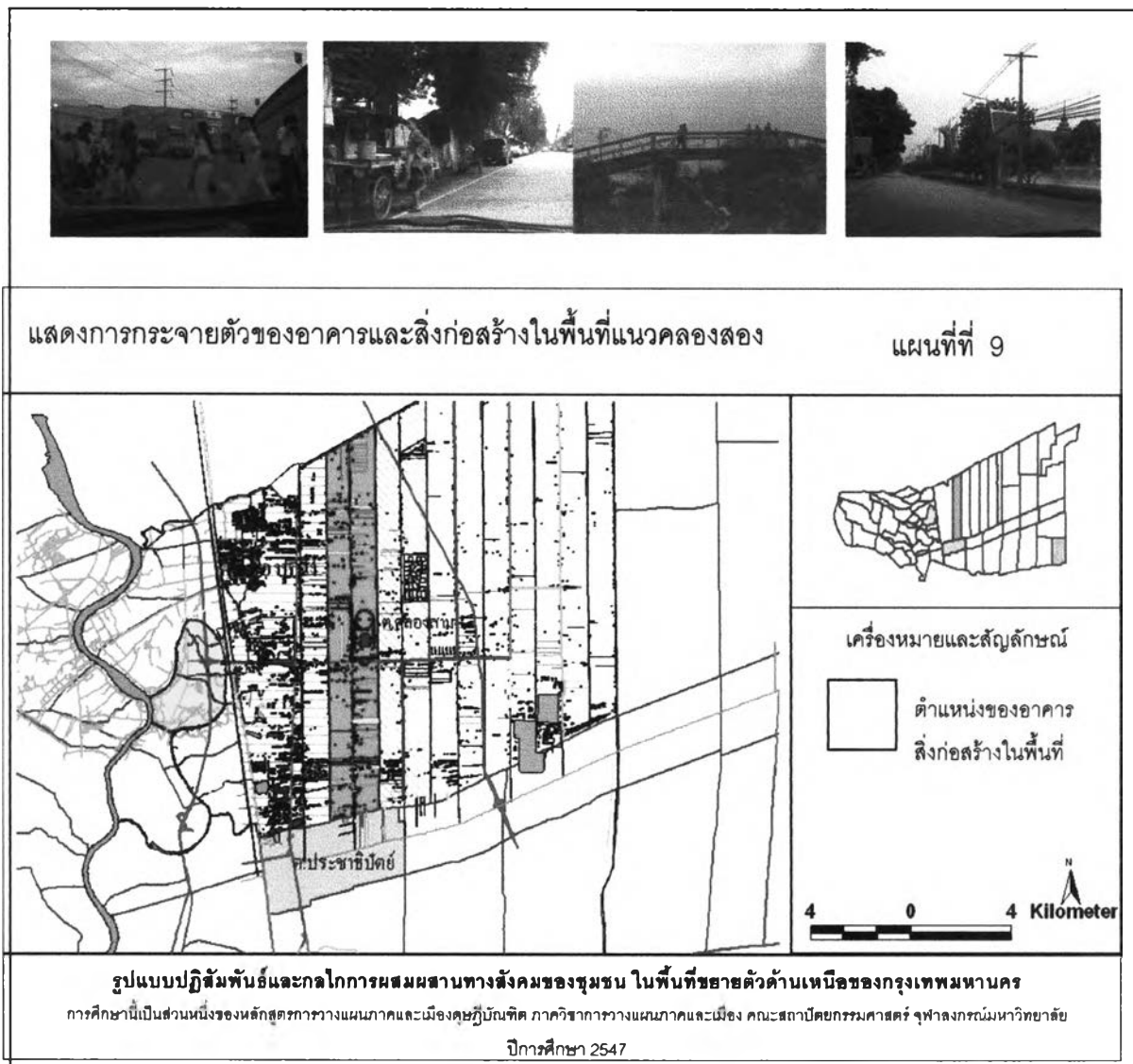
ทิศเหนือ	ติดต่อ	จ.พระนครศรีอยุธยา
ทิศใต้	ติดต่อ	ต.ประชาธิปไตย อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	ต.คลองสาม อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	ต.คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี

ลักษณะภูมิประเทศและสภาพพื้นที่

พื้นที่ตำบลคลองสอง ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบริมคลองยาวประมาณ 16 กิโลเมตร (แผนที่ที่ 9) ทำเลที่ตั้งของ ต.คลองสอง จากสภาพภูมิศาสตร์ของพื้นที่ โครงสร้างหลักทางกายภาพที่สำคัญ ได้แก่ คลอง และมีเส้นทางคมนาคมทางถนนที่สำคัญเป็นโครงข่ายเชื่อมต่อกันในพื้นที่ ได้แก่ ทางหลวงหมายเลข 305 หรือถนนสายรังสิต-นครนายกด้านใต้ และด้านเหนือติด อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา และในช่วงกลางคลอง มีถนนสายคลองหลวง-เชียงราก ตัดผ่านและเชื่อมต่อกับถนน

สายบางชั้นหรือหนองเสือ หรือถนนโยธาธิการ ปท.3052 เชื่อมต่อไปถึงทางด่วนด้านตะวันออก ทำให้ผู้อยู่อาศัยในพื้นที่สามารถเดินทางและเข้า-ออกพื้นที่ได้อย่างสะดวกในทุกทิศทาง โดยเฉพาะการเดินทางเข้าพื้นที่กรุงเทพมหานครจะมีจุดเชื่อมต่อรถขนส่งสาธารณะบริเวณศูนย์การค้าฟิวเจอร์ปาร์ค ซึ่งห่างจากพื้นที่ประมาณ 3 กิโลเมตร

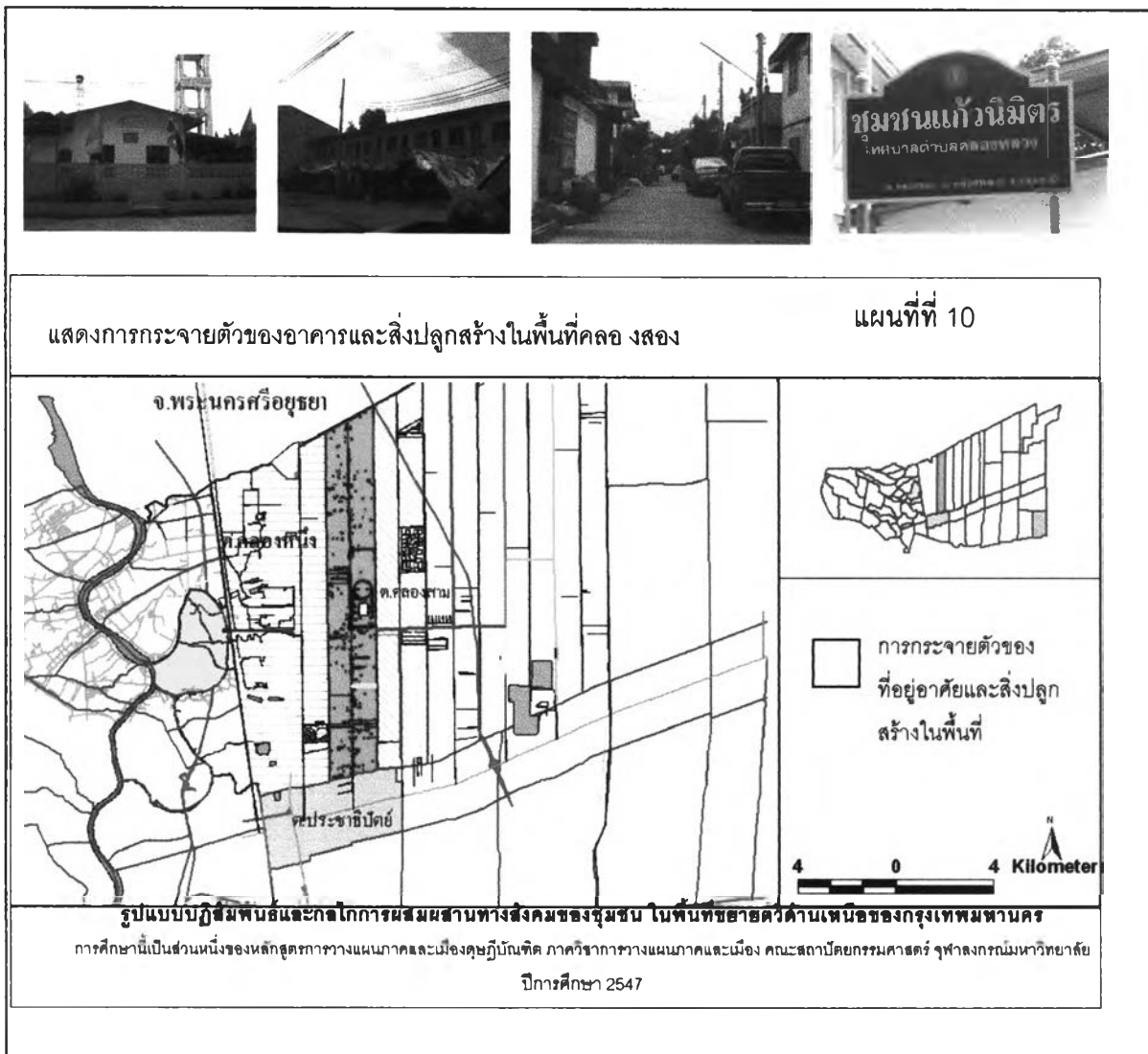

จากสภาพภูมิศาสตร์ของพื้นที่ ทำให้การตั้งบ้านเรือนและการปลูกสร้างของอาคารและสิ่งก่อสร้างกระจายตามแนวถนนคูขนานคลอง โดยมีสะพานคอนกรีตข้ามคลองเชื่อมโยงพื้นที่ทั้งสองฝั่งคลอง สภาพพื้นที่ดังกล่าวเป็นข้อจำกัดที่สำคัญในการพัฒนาพื้นที่ เนื่องจากทั้งสองด้านของพื้นที่จะขนาบด้วยคลองหนึ่งและคลองสาม ทำให้การขยายและการพัฒนาพื้นที่เป็นลักษณะชอยย่อย ๆ การกระจายตัวของอาคารสิ่งก่อสร้างในพื้นที่ดังกล่าวมีลักษณะคล้าย ๆ กับคลองอื่น ๆ ทั่วไป

4.2.2 ประวัติความเป็นมาของพื้นที่ ต. คลองสอง

พื้นที่ ต.คลองสอง เป็นพื้นที่ราบลุ่ม พื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่นา น้ำท่วมขังเมื่อมีการพัฒนาพื้นที่ได้ถูกจัดสรรเป็นพื้นที่ประเภทที่อยู่อาศัย โดยเป็นหมู่บ้านจัดสรรและที่ดินจัดสรร

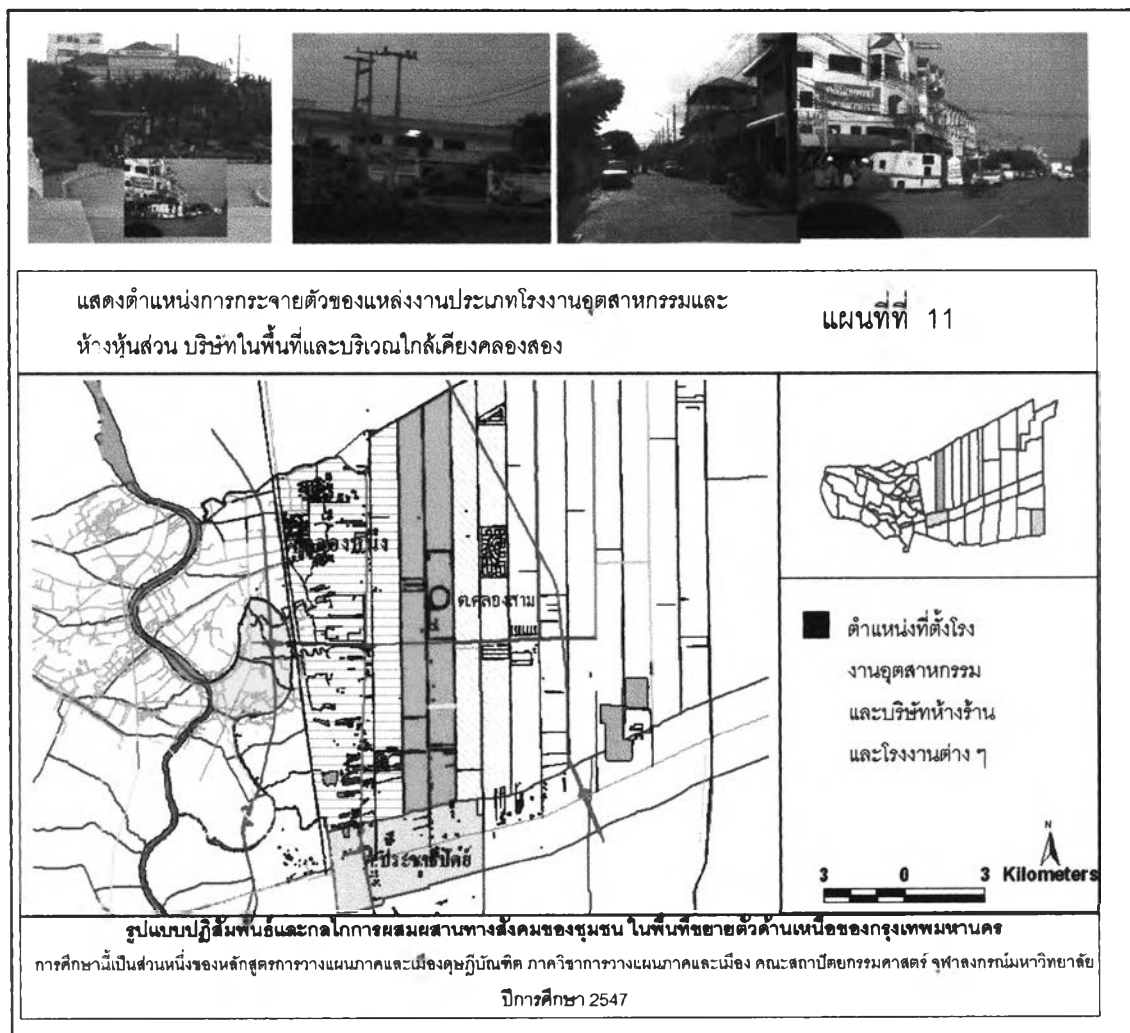
ทั้งของภาครัฐจัดสรรและของเอกชนจัดสรร และมีการใช้พื้นที่เพื่อเป็นที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมากกระจายตัวอยู่ในพื้นที่ตลอดถนนเลียบแนวคลองทั้งสองฝั่งเนื่องจากราคาที่ดินค่อนข้างมีราคาต่ำ (แผนที่ที่ 10)

4.2.3 สภาพเศรษฐกิจ

สภาพทำเลที่ตั้งและสภาพพื้นที่ของ ต.คลองสอง ทำให้ประชากรที่อยู่อาศัยในพื้นที่ดั้งเดิมส่วนใหญ่มีอาชีพหลักได้แก่ การทำนา ทำสวน ทำไร่ รับจ้าง อาชีพเสริม แปรรูปสินค้า แต่เมื่อมีการพัฒนาพื้นที่เป็นที่ดินจัดสรร หมู่บ้านจัดสรร พื้นที่ทำนา ทำสวนได้ถูกขาย ประชาชนบางส่วนได้เปลี่ยนอาชีพไปประกอบอาชีพทางภาคอุตสาหกรรมและบริการมากเช่น รับจ้าง ลูกจ้าง/พนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม ศูนย์การค้าและสถานบริการต่าง ๆ ทั้งในและนอกพื้นที่ใกล้เคียงซึ่งมีอยู่จำนวนมาก ในรัศมีของการเดินทางประมาณ 30 กิโลเมตร ยังคงมีการทำนาและทำสวนในพื้นที่บางส่วนแต่เป็นการเช่าพื้นที่ทำนาเป็นส่วนใหญ่ ในพื้นที่ไม่มีการประกอบอาชีพที่หลากหลายและด้าน

การค้า ส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัยและมีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก บริษัท ห้างหุ้นส่วนการกระจายตัวในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง (แผนที่ที่ 11)

4.2.4 สภาพประชากรและสังคมและประเพณี วัฒนธรรม

4.2.4.1 ประชากรและสังคม

ประชากรในพื้นที่ตำบลคลองสอง ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอคลองหลวงเป็นหมู่บ้านอยู่ในเขตเทศบาล ต. คลองสอง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี ประกอบด้วย 7 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 9,177 คน เป็นชาย 4,473 คน เป็นหญิง 4,704 คน ประชากรส่วนใหญ่ทำงานในภาคบริการ ค้าขาย รับจ้าง ลูกจ้าง/พนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม มีประกอบอาชีพด้านทำนาทำไร่เป็นส่วนน้อย ประชากรที่อาศัยในพื้นที่มีทั้งคนพื้นเพเดิมและคนต่างพื้นที่ต่างจังหวัด เนื่องจากพื้นที่มีแหล่งงานกระจายตัวอยู่โดยรอบ ประชากรส่วนใหญ่มีการศึกษาไม่แตกต่างกันตั้งแต่ระดับปริญญาตรีลงมา ในพื้นที่มีสถานศึกษาระดับประถม และโรงเรียนวัด ได้แก่ โรงเรียนวัดแสงสรร โรงเรียนวัดกล้าขุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อาศัยในพื้นที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาเนื่องจากใกล้บ้านและไม่ต้องออกไปนอก

ชุมชน ส่วนบริการด้านสถานพยาบาลและบริการสาธารณสุขจะไปใช้บริการของเทศบาล และคลินิกเอกชนบริเวณใกล้เคียงซึ่งกระจายตัวอยู่จำนวนมาก

4.2.4.2 ประเพณีวัฒนธรรม

ประเพณีและวัฒนธรรมของพื้นที่ไม่มีลักษณะเฉพาะจะเป็นกิจกรรมทั่วไปที่มีการร่วมกิจกรรมในวันสำคัญ ๆ ทางศาสนา (ภาพที่ 27) เช่น การร่วมกิจกรรมวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา งานประเพณีประจำปีเช่น งานลอยกระทง งานในวันสงกรานต์ เป็นต้น โดยมีการจัดกิจกรรมที่วัดอยู่ในพื้นที่ ได้แก่ วัดกล้าช่อมูม ม. 4 วัดคลองสอง ม. 10 วัดทับทิมแดงธรรมราม เป็นต้น

ภาพที่ 28 แสดงการทำกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชนในวันสำคัญทางศาสนาในเขตชุมชนเทศบาลตำบลคลองสอง

ที่มา : ถ่ายจากสถานที่จริงในงานวันสำคัญทางศาสนาเนื่องในวันออกพรรษา พ.ศ. 2547

5. การปกครอง

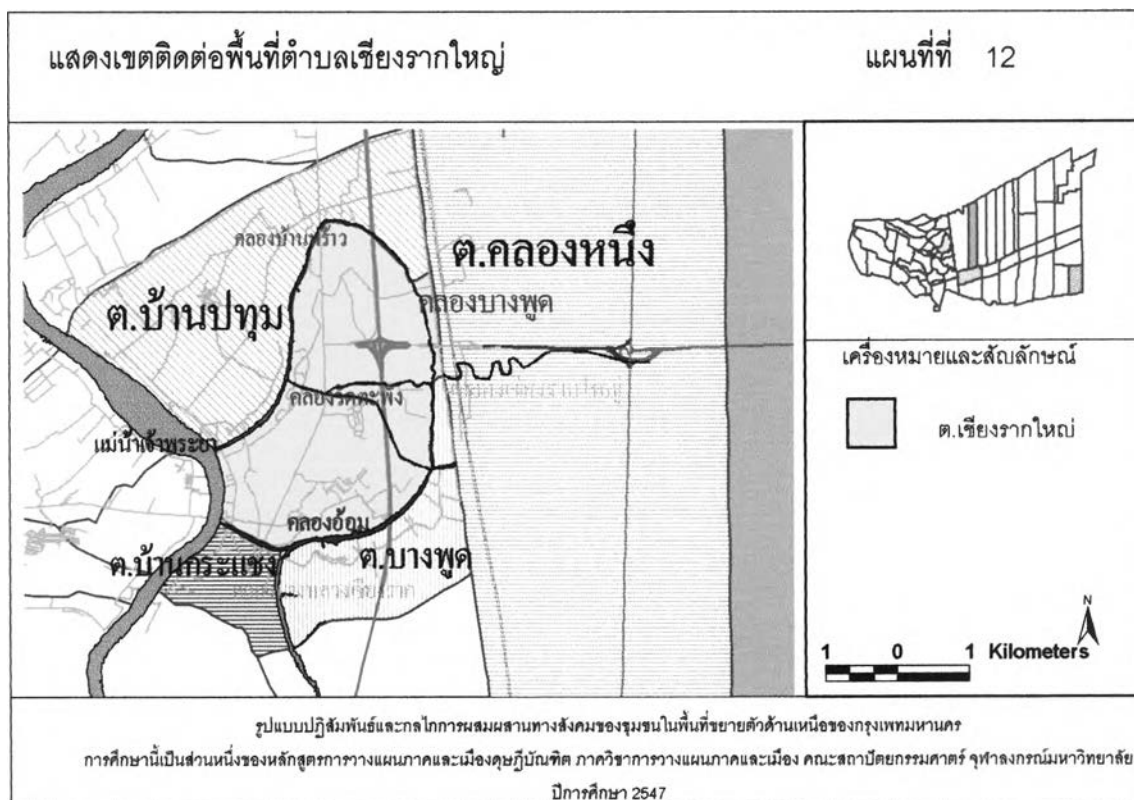
เทศบาลตำบลคลองสอง มีลักษณะการบริหารเช่นเดียวกับเทศบาลตำบลทั่วไป รายได้ของเทศบาลมาจากการเก็บภาษีโรงเรือนและร้านค้า และโรงงานอุตสาหกรรมภายในพื้นที่ ซึ่งมีกระจายอยู่ในพื้นที่จำนวนมากอีกส่วนหนึ่งมาจากเงินอุดหนุน มีรายได้ รายได้หลักส่วนใหญ่นำไปพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป เช่นถนนในพื้นที่ของชุมชน ระบบไฟฟ้าชุมชน ไฟฟ้าริมทาง ระบบประปา การกำจัดขยะ ระบบการศึกษา ระบบสาธารณสุข ของพื้นที่ รวมทั้งการวางแผนในการพัฒนาพื้นที่ของชุมชนเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาเมืองในภาพรวม

4.3 พื้นที่ตำบลเชียงรากใหญ่

4.3.1 สภาพกายภาพ ที่ตั้งและสภาพทางภูมิศาสตร์

ตำบลเชียงรากใหญ่ ตั้งอยู่ในอำเภอสามโคก มีพื้นที่ประมาณ 10.51 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 5,144 ไร่ ตั้งอยู่ห่างจากถนนจากถนนสายหลักทางหลวงหมายเลข 1 หรือถนนพหลโยธินประมาณ 7 กิโลเมตร ห่างจากตัวอำเภอสามโคกประมาณ 14 กิโลเมตรตามระยะทางถนน และวัดจากกลางแม่น้ำเจ้าพระยาจะมีระยะทางห่างจากแม่น้ำเจ้าพระยาประมาณ 5 กิโลเมตร มีพื้นที่ติดต่อกับพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้ (แผนที่ที่ 12)

ทิศเหนือ	ติดต่อ	ตำบล	ตำบลบ้านปทุม
ทิศใต้	ติดต่อ	ตำบล	ตำบลบ้านกระแชง และตำบลบางพูด
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	ตำบล	คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง และ ต.บางพูด
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	แม่น้ำ	เจ้าพระยา

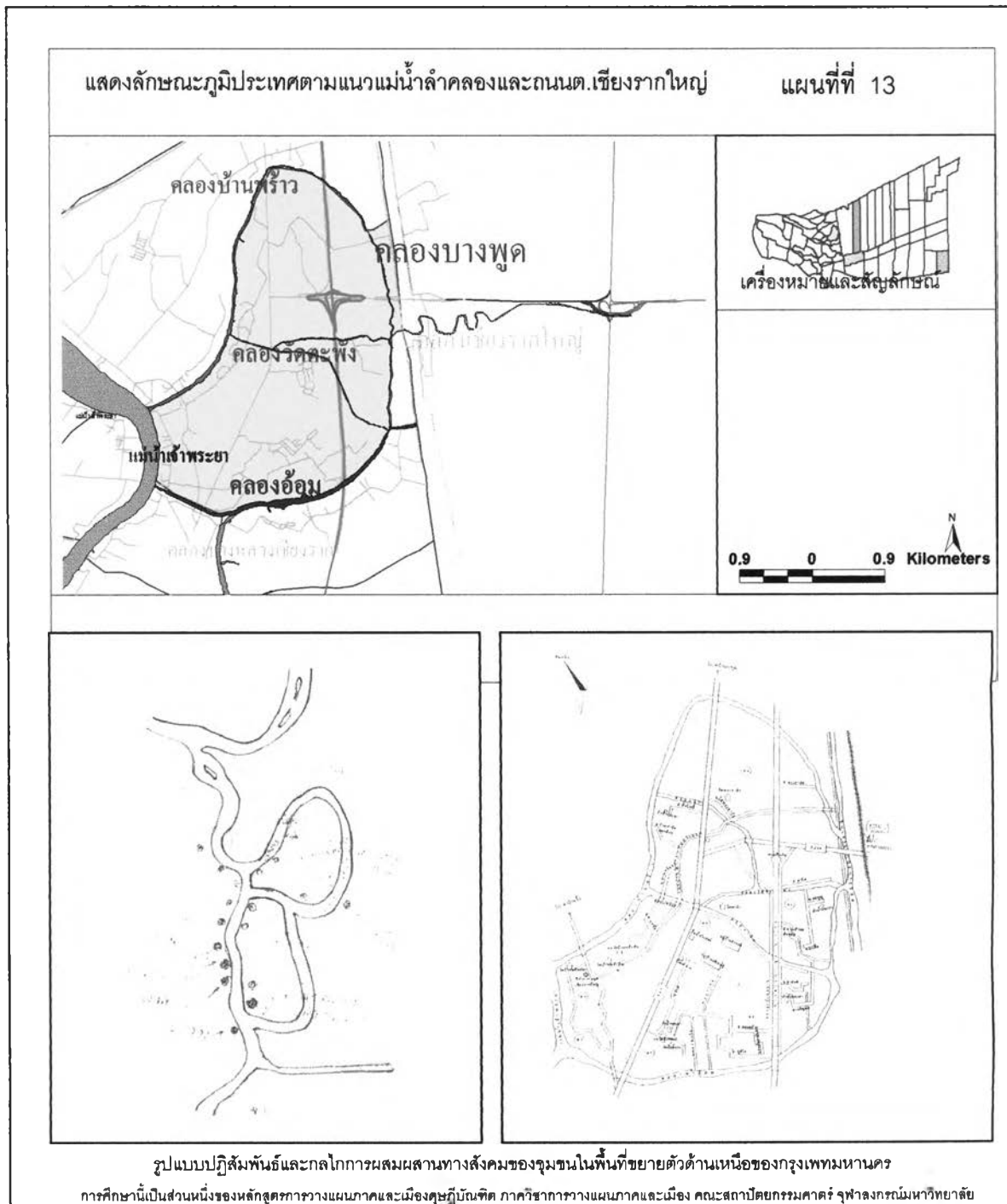

ลักษณะภูมิประเทศและสภาพพื้นที่

พื้นที่ตำบลเชียงรากใหญ่ มีลักษณะเป็นเกาะ เนื่องจากมีคลองสองคลองล้อมรอบพื้นที่ ได้แก่คลองบ้านพร้าวซึ่งอยู่ที่ทิศเหนือแนวคลองจะเชื่อมต่อกับคลองบางพูดและคลองอ้อมหรือที่ชาวบ้านเรียกกันมาแต่โบราณว่า "คลองแม่น้ำอ้อม" เป็นคลองเดิมเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาสาย

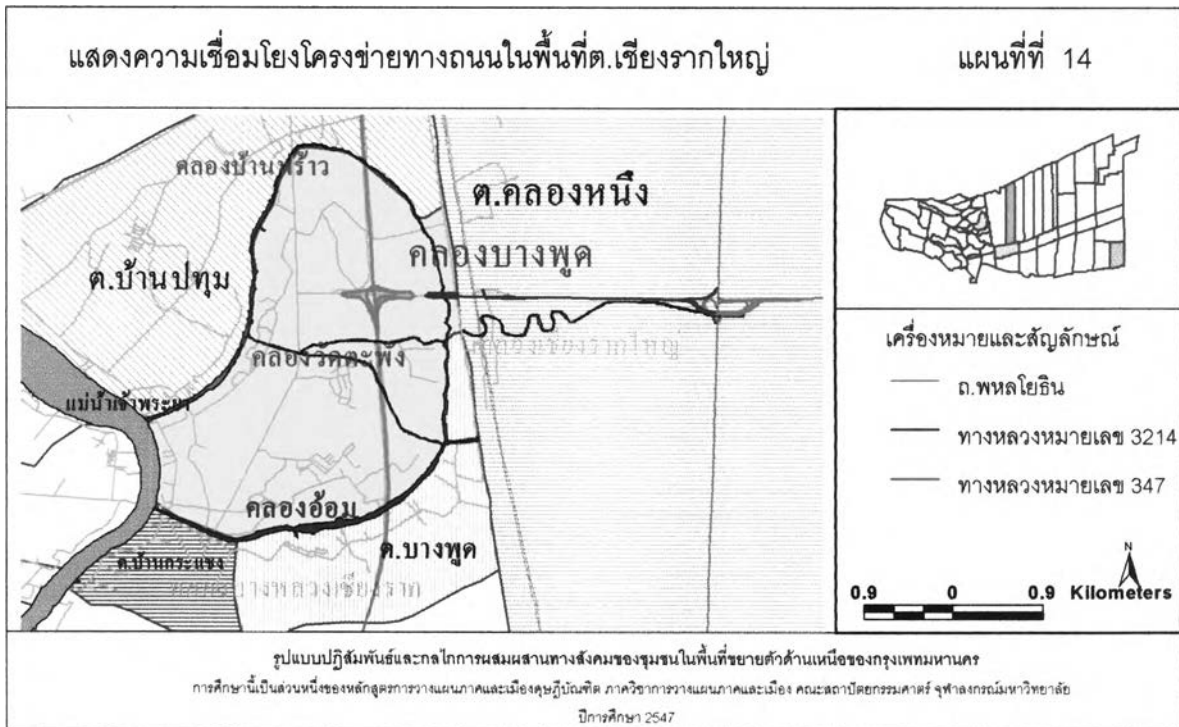
เก่าหรือสายเดิมซึ่งมีความคดเคี้ยวมาก อยู่ในเขตตำบลบางพูด อ.เมือง อ้อมมาจรดทิศใต้เขตตำบล
สวนพริกไทยและตำบลบ้านกระแซง ส่วนด้านทิศตะวันตกคือคลองบ้านพร้าว แยกมาจากแม่น้ำ
เจ้าพระยามาจรดแนวคลองด้านทิศเหนือตำบลบ้านปทุม (แผนที่ที่ 13)

ทำเลที่ตั้งของ ต.เชียงรากใหญ่ จากสภาพภูมิศาสตร์ พื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีโครงสร้าง
หลักทางด้านกายภาพที่สำคัญที่มีผลต่อการขยายตัวและการพัฒนาพื้นที่ ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา ลำ
คลองและเส้นทางถนน ซึ่งเป็นเส้นทางที่สำคัญในการเดินทาง โดยในส่วนของลำคลอง ได้แก่คลอง
วัดตระพัง คลองบ้านพร้าวและคลองแม่น้ำอ้อมซึ่งเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาสายเก่า ทำให้ ต.เชียงรากใหญ่
มีสภาพเป็นเกาะและมีน้ำท่วมพื้นที่ทุกปี โดยเฉพาะในปี 2539 มีน้ำท่วมสูงวัดจากระดับพื้นดินขึ้นไป
ประมาณ 1-2 เมตร (ภาพที่ 30)

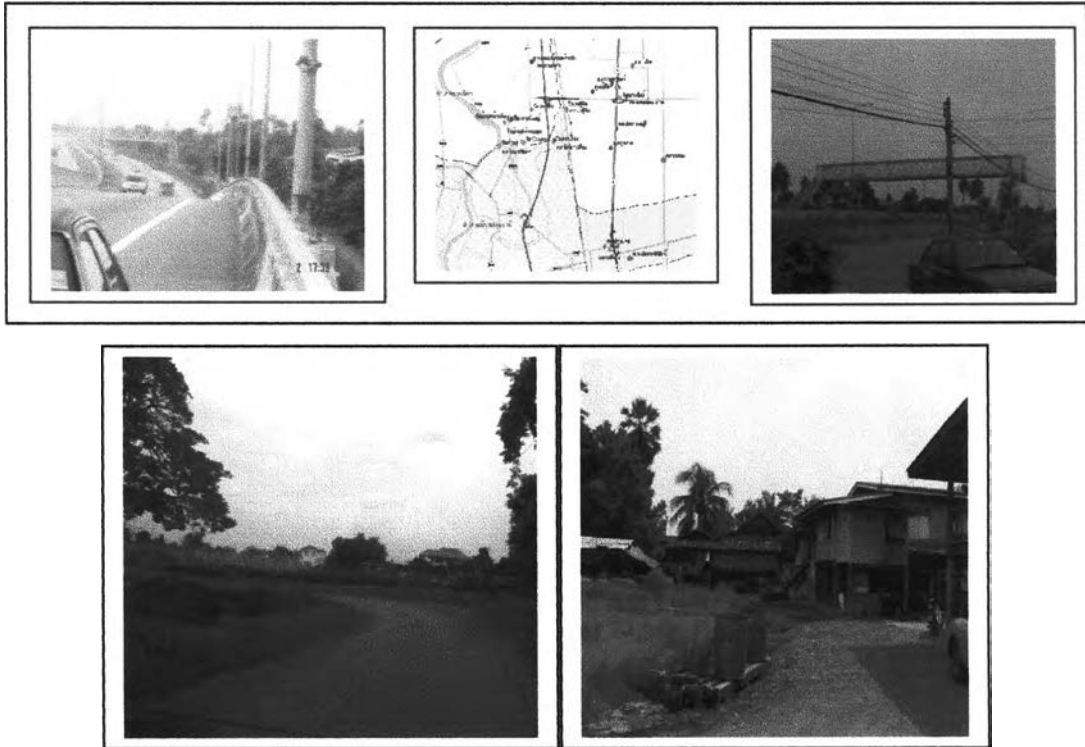

เส้นทางคมนาคมทางถนน ต.เชียงรากใหญ่มีถนนสายหลักที่สำคัญ ได้แก่ ทางหลวงหมายเลข 3214 ซึ่งเป็นถนนที่แยกมาจากทางหลวงหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) ตัดผ่านพื้นที่ด้านข้างของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อยู่ห่างจากทางหลวงหมายเลข 1 ตามระยะทางเส้นทางหลวงหมายเลข 3214 ประมาณ 7 กิโลเมตร และมีถนนทางหลวงหมายเลข 347 ตัดผ่านพื้นที่ในแนวเหนือใต้ จากแยกรังสิต-บางพูน ไป ต.บ้านปทุม และมีทางด่วนบางพูน-บางไทร พาดผ่านพื้นที่และมีทางขึ้นลงในพื้นที่ได้ (แผนที่ที่ 14)

ภาพที่ 31 แสดงสภาพกายภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา ต.เชียงรากใหญ่

ที่มา : ภาพถ่ายจากสถานที่จริงบริเวณชุมชนในพื้นที่ศึกษา

สภาพพื้นที่ของ ต.เชียงรากใหญ่ เนื่องจากมีลักษณะเป็นเกาะและเป็นที่ยึดกลุ่มน้ำท่วมเป็นประจำทุกปี ทำให้การพัฒนาค่อนข้างจำกัดสภาพพื้นที่เหมาะแก่การเพาะปลูกประเภทพืชสวน เช่น การปลูกผัก ทั้งบนบกและในน้ำ เช่น ผักคะน้า ผักบุ้ง ผักกระเฉด สายบัว เป็นต้น สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ยังคงเป็นสภาพของชนบท การตั้งบ้านเรือนจะอยู่กันกระจายในพื้นที่สวน ไร่นา และอยู่กันเป็นกลุ่ม 3-4 หลังคาเรือน และบ้านที่ตั้งเรียงรายตามแนวคลอง และริมแม่น้ำเจ้าพระยา ถ้ามองจากถนนเข้าไปในพื้นที่จะเห็นการกระจายตัวของบ้านเรือนอย่างชัดเจน แต่เมื่อมองจากคลองหรือแม่น้ำจะเห็นการตั้งบ้านเรือนตามแนวคลองเกาะกันเป็นกลุ่ม ๆ ส่วนพื้นที่ที่ติดถนนสายหลักและสายรองมีสภาพของที่อยู่อาศัยที่เริ่มเป็นเมืองมากขึ้น จะพบเห็นอาคารพาณิชย์ ที่อยู่อาศัยจะเป็นบ้านสมัยใหม่ การเข้าถึงพื้นที่ที่อยู่อาศัยที่อยู่ริมคลองไม่สะดวก (ภาพที่ 31)

4.3.2 ประวัติความเป็นมาของพื้นที่ ต. เชียงรากใหญ่

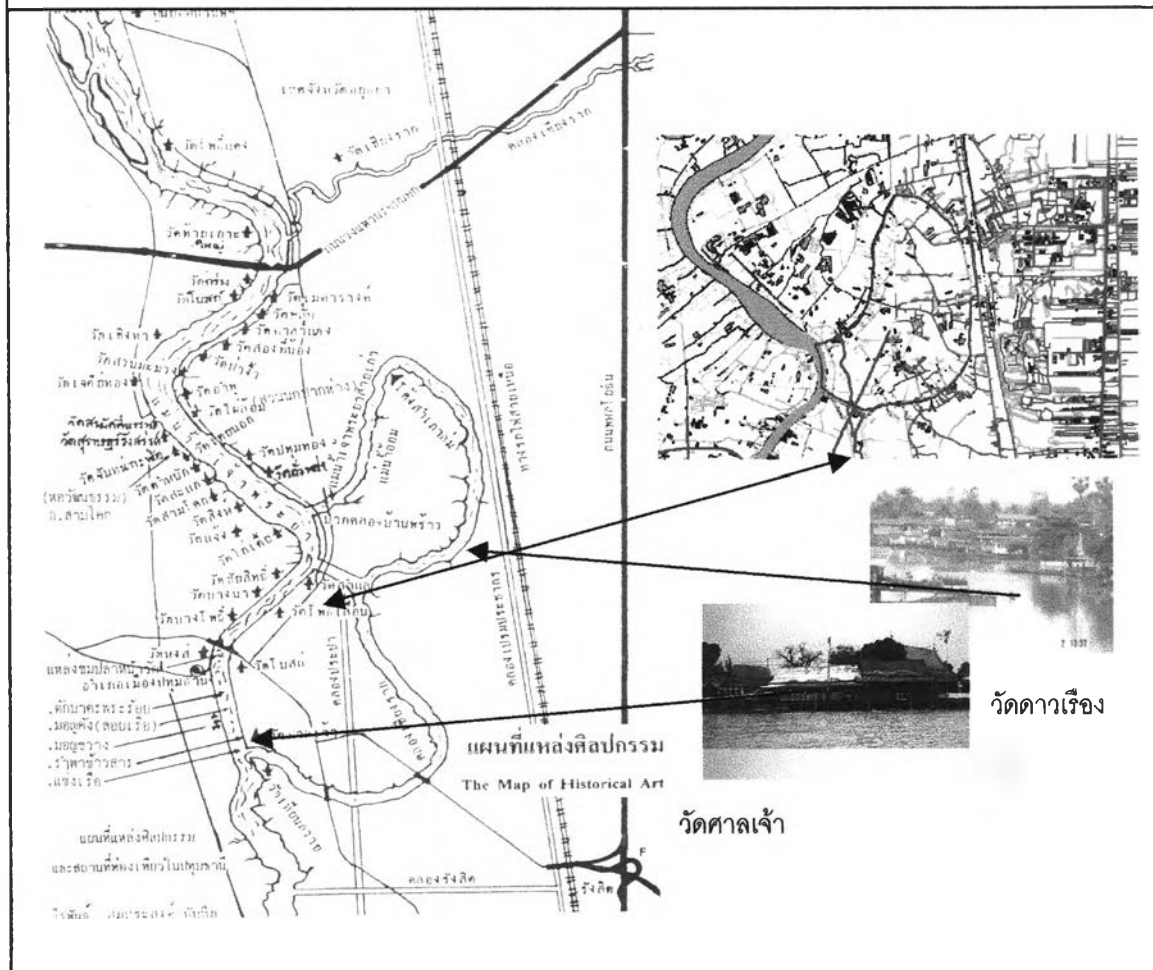
จากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร ประวัติความเป็นมาของ ต.เชียงรากใหญ่ อ.สามโคก พบว่าบริเวณพื้นที่ดังกล่าวเป็นแหล่งประวัติศาสตร์เดิมโดยเฉพาะคลองบางหลวง -

เชียงราก ที่เป็นแม่น้ำเจ้าพระยาเดิม และตามแนวริมแม่น้ำมีวัดที่เก่าแก่ที่สำคัญที่มีประวัติมายาวนานจำนวนมาก และประวัติของพื้นที่ได้มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานอย่างชัดเจนมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเกี่ยวกับสภาพภูมิศาสตร์ทำเลที่ตั้งของ ต.เชียงรากที่มีคลองล้อมรอบ ซึ่งปัจจุบันเรียกว่าคลองบ้านพร้าว และคลองแม่น้ำอ้อม (ภาพที่ 32)

คลองบ้านพร้าวและคลองแม่น้ำอ้อม เดิมเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาสายเก่ามีระยะทางประมาณ 25 กิโลเมตร เส้นทางเดิมของแม่น้ำเจ้าพระยาเริ่มจากคลองบ้านพร้าว (ตรงข้ามวัดไถ่เตี้ย) ไปจรดคลองแม่น้ำอ้อมไปถึงแยกตำบลบางพูด อ.เมือง ผ่านวัดเสด็จ ต.สวนพริกไทย ต.บางพูน ต.บางกระดี มาจรดแม่น้ำเจ้าพระยาที่วัดศาลเจ้า ต.บ้านกลาง อ.เมือง สภาพลำน้ำเจ้าพระยาเดิมมีความคดเคี้ยวมากจึงได้มีการขุดให้ตรงในสมัยพระเจ้าทรงธรรมที่ 2 ของกรุงศรีอยุธยาในปี พ.ศ. 2353 บริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาสายเดิมนี้นั้นเมื่อขุดใหม่เสร็จแล้วทำให้พื้นที่เป็นเกาะที่ใหญ่ขึ้นมา จึงมีชื่อว่า "เกร็ดใหญ่" เกาะเกร็ดที่จังหวัดนนทบุรีในปัจจุบันคือ "เกร็ดเล็ก"

ประวัติความเป็นมาของชื่อคลองบ้านพร้าวและคลองน้ำอ้อม จากหลักฐานทางเอกสารและการสอบถามผู้รู้ ได้ความว่า เหตุที่ชื่อคลองบ้านพร้าว เล่ากันว่าในอดีตมีเรือลำเภาบรรทุกมะพร้าวมาล่มบริเวณปลายคลองซึ่งเป็นคิ่งน้ำที่คดโค้งมาก ทำให้เรือลำเภาล่มลง มะพร้าวที่บรรทุกมาจึงลอยเต็มแม่น้ำติดตามสองฝั่งคลอง และลูกมะพร้าวนั้นก็โตเป็นต้นมะพร้าวขึ้นตามแนวคลองที่ลูกมะพร้าวไปติดอยู่ตลอดลำคลอง จึงเรียกคลองนี้ว่า "คลองบ้านพร้าว" และบริเวณที่เรือลำเภาล่ม เรียกว่า "ลำเภาล่ม" และการเรียกขานได้ผิดเพี้ยนไปปัจจุบันเรียกว่า "ตะเภาล่ม" หลักฐานที่ปรากฏอยู่ คือมีผู้พบไม้เก่าที่มีลักษณะงวงเรือ เศษเครื่องปั้นดินเผาที่แตกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย จึงไม่มีผู้ใดเก็บรักษาไว้เป็นหลักฐานที่จะยืนยันได้เลย ส่วนคลองแม่น้ำอ้อม ไม่มีหลักฐานปรากฏ แต่มีการสันนิษฐานว่าเรียกกันตามสภาพของแม่น้ำที่มีลักษณะคดเคี้ยวเลี้ยวลด ตามภาษาชาวบ้านเรียกว่าอ้อมไปอ้อมมา ซึ่งแต่เดิมคลองแม่น้ำอ้อมนี้ไม่เชื่อมกับแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นคลองภายใน เดิมคลองนี้จะเลี้ยวไปทางด้านซ้ายบริเวณวัดเสด็จ ต.สวนพริกไทย อ.เมือง ไปทะเลที่วัดศาลเจ้า ต.บ้านกลาง อ.เมือง ซึ่งมีระยะทางที่ขุดจากปากคลองบ้านพร้าวถึงปากคลองเชียงรากบริเวณวัดศาลเจ้าประมาณ 7 กิโลเมตร ต่อมาได้มีการขุดจากแม่น้ำเจ้าพระยาข้างวัดลำแล ติดกับสถานีส่งน้ำประปา ต.บ้านกระแซง อ.เมือง ทะลุไปจนจรดคลองแม่น้ำอ้อมความยาวประมาณ 1 กิโลเมตร ซึ่งพื้นที่นี้แต่เดิมเรียก "เกาะเกร็ดใหญ่" ส่วน "เกาะเกร็ดเล็ก" อยู่ในจังหวัดนนทบุรี

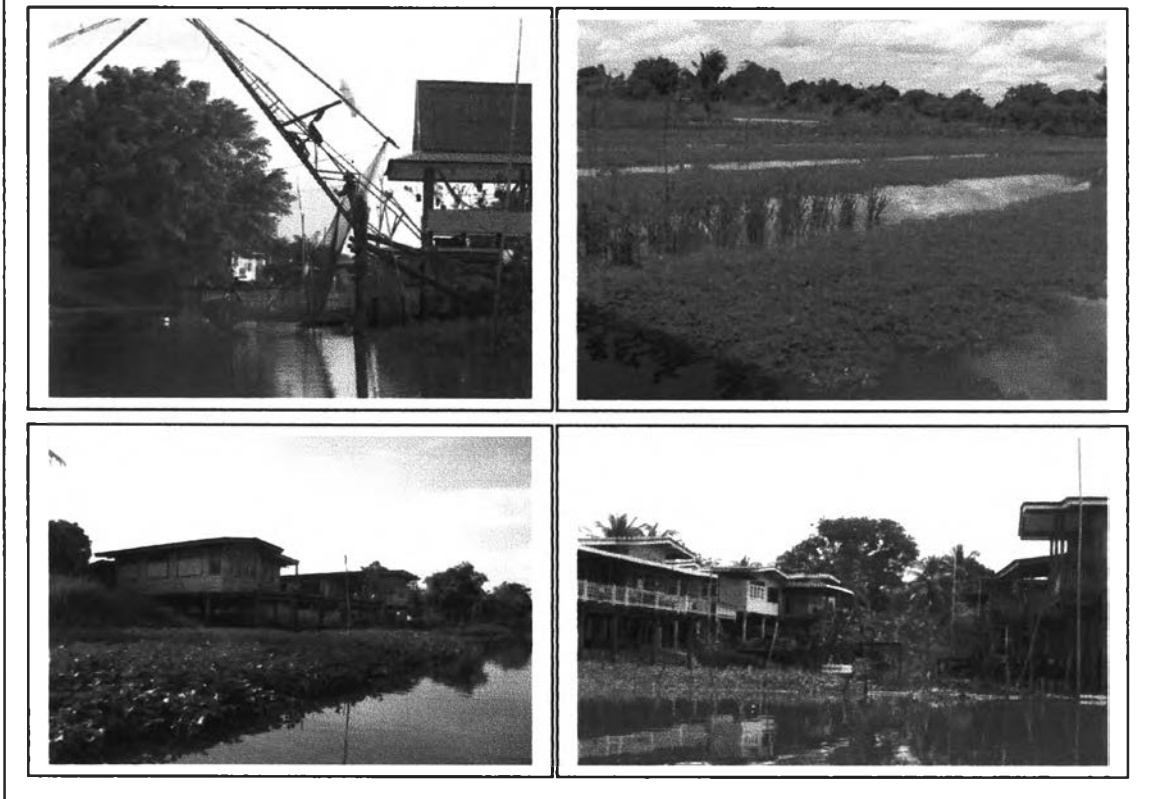
ภาพที่ 32 แสดงลักษณะภูมิประเทศและตำแหน่งที่ตั้งของวัดในต.เชียงรากใหญ่ตามแนวแม่น้ำและลำคลอง

4.3.3 สภาพเศรษฐกิจ

สภาพทำเลที่ตั้งและสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มและมีแม่น้ำล้อมรอบ (ภาพที่ 32) การเดินทางแต่เดิมส่วนใหญ่ใช้การเดินทางทางเรือ ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตร (ภาพที่ 33) เช่น ทำนา ทำสวน ทำประมง หาดปลา ตกกุ้ง การทำอุตสาหกรรมประเภทเครื่องปั้น เช่น การปั้นอิฐมอญ การทำน้ำตาล แต่ปัจจุบันเมื่อมีการพัฒนาเข้าสู่พื้นที่โดยเฉพาะเส้นทางถนนกลายเป็นเส้นทางคมนาคมหลักประชาชนสามารถเดินทางเข้า-ออก พื้นที่สู่พื้นที่เมืองและแหล่งงานได้สะดวก ทำให้คนในพื้นที่เปลี่ยนอาชีพ ไปทำงานนอกพื้นที่โดยเฉพาะการทำงานโรงงาน โดยพบว่า ส่วนใหญ่ในปัจจุบันทำงาน โรงงานถึงร้อยละ 75

ภาพที่ 33 แสดงสภาพทางกายภาพของการอยู่อาศัยและการประกอบอาชีพของคนในพื้นที่ ต.เชียงรากใหญ่

4.4.4 สภาพประชากรและสังคมและประเพณี วัฒนธรรม

4.4.4.1 ประชากรและสังคม

ประชากรในพื้นที่ ต. เชียงรากใหญ่ ปัจจุบันมีจำนวน 5,639 คน เป็นเพศชาย 2,702 คน เป็นเพศหญิงจำนวน 2,702 คน ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง และทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม มีเพียงร้อยละ 5 เท่านั้นที่มีอาชีพทางด้านเกษตรกรรม และร้อยละ 15 รับราชการ และค้าขายประมาณร้อยละ 5 ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 82.5 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ลงไป

ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นคนที่อาศัยอยู่ดั้งเดิม มีคนต่างถิ่นมาตั้งหลักแหล่งในพื้นที่น้อยมาก ทำให้คนในพื้นที่จะอยู่ร่วมกันเสมือนญาติพี่น้อง รู้จักกันมาตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายาย คนในพื้นที่ส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยกลางคนและวัยสูงอายุ ส่วนคนวัยหนุ่มสาวจะออกไปตั้งหลักแหล่งนอกพื้นที่ หรือใกล้เมืองและใกล้แหล่งงาน แต่จะกลับเข้ามาในช่วงวันหยุดเทศกาลหรืองานประเพณีที่สำคัญหรือวันสำคัญต่าง ๆ

4.4.4.2 ประเพณีและวัฒนธรรม

ตำบลเชียงรากใหญ่ อยู่ในอำเภอสามโคก เป็นอำเภอหนึ่งที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา มีชาวมอญเข้ามาอยู่อาศัยในหลายชุมชน เนื่องจากชาวสามโคกส่วนใหญ่สืบเชื้อสายมาจากคนมอญที่นับถือผีบรรพบุรุษตามสายตระกูล คนมอญส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท มีพิธีกรรมและประเพณีสำคัญได้แก่ พิธีกรรมการเลี้ยงผี การขอลูกสาว เปิงสงกรานต์ การเล่นสะบ้า มอญรำ การรำพาข้าวสาร การตักบาตรพระร้อย การจุดลูกหนู และมอญคั่ง ดังนั้นประเพณีและวัฒนธรรมส่วนหนึ่งจะแตกต่างในด้านความเชื่อและพิธีกรรมบางอย่างจากชาวชนบททั่วไป ส่วนประชาชนที่อยู่อาศัยอยู่ใน ต.เชียงรากใหญ่ส่วนใหญ่เป็นคนไทยที่มีประเพณีวัฒนธรรมบางประการที่สำคัญดั้งเดิมของพื้นที่ และได้ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ประเพณีตักบาตรพระร้อยของวัดบ้านพร้าวนอก เป็นการตักบาตรทางเรือ โดยพระที่มาบิณฑบาตรและประชาชนที่มาทำบุญตักบาตรจะอยู่ในเรือจอดต่อกันเป็นแนวยาวตามลำน้ำประมาณ 1 กิโลเมตร ประเพณีดังกล่าวได้จัดต่อเนื่องกันมาเกือบ 80 ปีแล้วและยังจัดอยู่ประจำทุกปี ในวันขึ้น 5 ค่ำ เดือน 2 นอกจากนี้ยังมีวัดบ้านพร้าวในและวัดบัวหลวง จะจัดในวันแรม 4 ค่ำเดือน 11 และวันแรม 10 ค่ำเดือน 11 แต่ทั้งสองวัดนี้ได้เปลี่ยนแปลงจากการตักบาตรพระร้อยทางน้ำ มาเป็นตักบาตร เทโวบนบก เนื่องจากสภาพพื้นที่และการคมนาคมทางบกได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น ซึ่งประเพณีตักบาตรพระร้อยถือได้ว่าเป็นประเพณีหนึ่งที่สำคัญของจังหวัดปทุมธานี ประเพณีนี้เริ่มหลังวันออกพรรษาหนึ่งวัน ทำกันในช่วงหนึ่งเดือน หลังออกพรรษา เป็นการทำบุญวันปวารณาออกพรรษาในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ถือเป็นการทำบุญที่มีความสำคัญมาก รองลงมาจากการทำบุญสงกรานต์ โดยชาวมอญเชื่อว่าวันนี้เป็นวันที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จลงมาจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์มาสู่โลกมนุษย์ ประเพณีดังกล่าวไม่ได้จัดเฉพาะใน ต.เชียงรากใหญ่ เท่านั้น แต่จัดในวัดที่มีพื้นที่ใกล้เคียงที่ติดแม่น้ำ ลำคลอง ซึ่งจะมีกำหนดการของการตักบาตรพระร้อยของแต่ละวัดไม่ตรงกัน ส่วนวัดที่อยู่บนบกก็จะเรียกว่าตักบาตรเทโว (ภาพที่ 34)

ภาพที่ 34 แสดงประเพณีตักบาตรพระร้อย ณ วัดสำแล

ที่มา : ถ่ายจากสถานที่จริง ณ วัดสำแล ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา วันที่ 31 ตุลาคม 2547

การตักบาตรเริ่มขึ้น โดยมีเรือพระ ที่มีพระนั่งมาในเรือ ลำละ ๑-๒ รูป พร้อมลูกศิษย์ที่เป็นหนุ่ม ๆ ในหมู่บ้าน และเข้าแถว "รับบาตร" จากชาวบ้านที่ "ใส่บาตร" วัดต่าง ๆ จะตกลงกันว่าวัดใดจะตักบาตรพระร้อยในวันใด และถือเป็นประเพณีปฏิบัติตลอดหนึ่งเดือนหลังจากวันออกพรรษา 1 วัน โดยมีกำหนดการของการจัดงานแต่ละวัดไว้อย่างชัดเจนดังนี้

แรม 1	ค่ำเดือน	11	วัดมะขาม วัดบางหลวง อ.เมือง
แรม 2	ค่ำเดือน	11	วัดหงษ์ปทุมมาวาส อ.เมือง
แรม 3	ค่ำเดือน	11	วัดสำแล วัดขวาง อ.เมือง
แรม 4	ค่ำเดือน	11	วัดบัวหลวง อ.สามโคก
แรม 5	ค่ำเดือน	11	วัดโบสถ์ อ.เมือง และวัดไผ่ล้อม
แรม 6	ค่ำเดือน	11	วัดไก่อเตี้ย อ.สามโคก
แรม 7	ค่ำเดือน	11	วัดบางนา อ.สามโคก
แรม 8	ค่ำเดือน	11	วัดดาวเรือง อ.เมือง
แรม 9	ค่ำเดือน	11	วัดบางโพธิ์ใน อ.เมือง วัดบางเตยกลาง อ.สามโคก
แรม 10	ค่ำเดือน	11	วัดบ้านพร้าวใน อ.สามโคก
แรม 11	ค่ำเดือน	11	วัดชัยสิทธิवास อ.สามโคก
แรม 12	ค่ำเดือน	11	วัดบางชัน อ.คลองหลวง
แรม 13	ค่ำเดือน	11	วัดโพธิ์เลื่อน อ.เมือง
ขึ้น 5	ค่ำเดือน	12	วัดบ้านพร้าวนอก
ขึ้น 8	ค่ำเดือน	12	วัดเวฬุวัน อ.เมือง
ขึ้น 15	ค่ำเดือน	12	วัดท่าซุง อ.บางไทร วัดบางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา

ตักบาตรตลาด บ้านกระแซง

4.4.5 การปกครอง

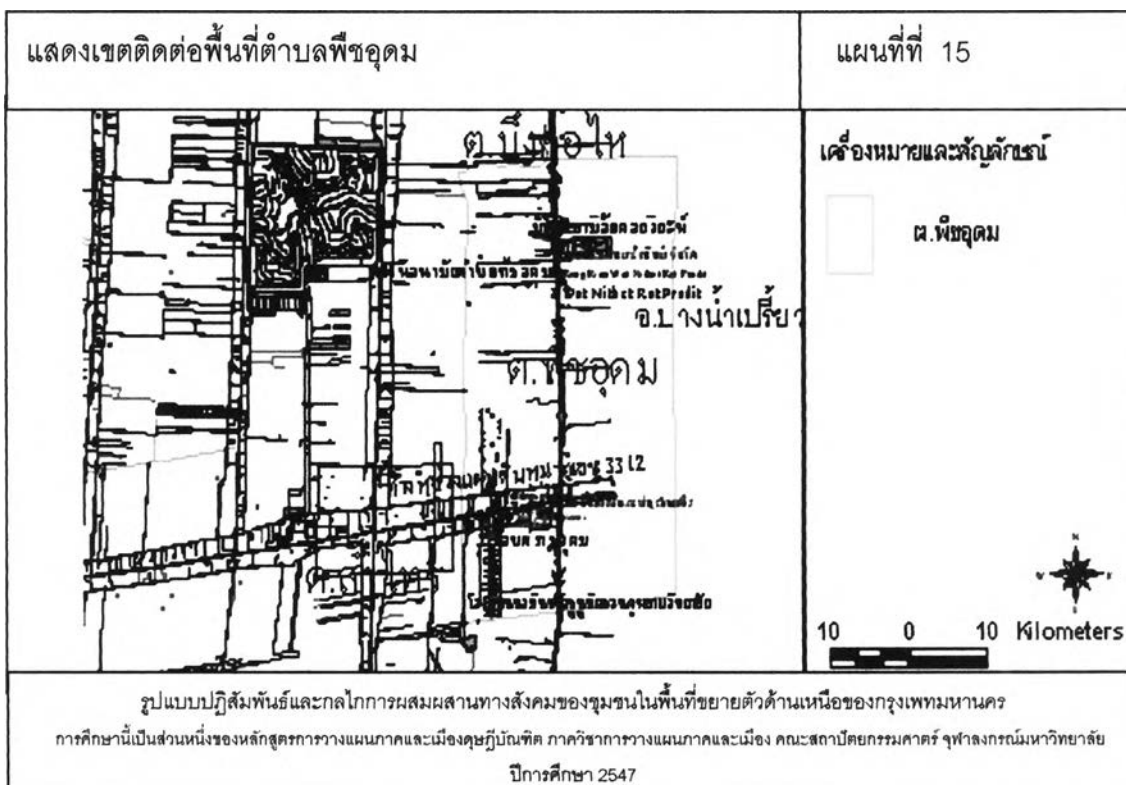
ตำบลเชียงรากใหญ่ มีฐานะเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กได้รับฐานะให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงรากใหญ่ มีหมู่บ้านทั้งหมด 7 หมู่

4.4 พื้นที่ตำบลพีชอุดม

4.4.1 สภาพกายภาพ ที่ตั้งและสภาพทางภูมิศาสตร์

ตำบลพีชอุดม อยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอลำลูกกา มีพื้นที่ประมาณ 16.883 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่แนวถนนสายถนนพหลโยธิน-ลำลูกกา (ทางหลวงหมายเลข 3312) และแนวคลอง 13 ห่างจากถนนจากถนนสายหลักทางหลวงหมายเลข 1 หรือถนนพหลโยธินประมาณ 35 กิโลเมตร มีพื้นที่ติดต่อกับพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้ (แผนที่ที่ 15)

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลบึงคอกไห อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
- ทิศใต้ ติดต่อกับ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว ..จังหวัดนครนายก และจังหวัดฉะเชิงเทรา
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลลำไทร อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

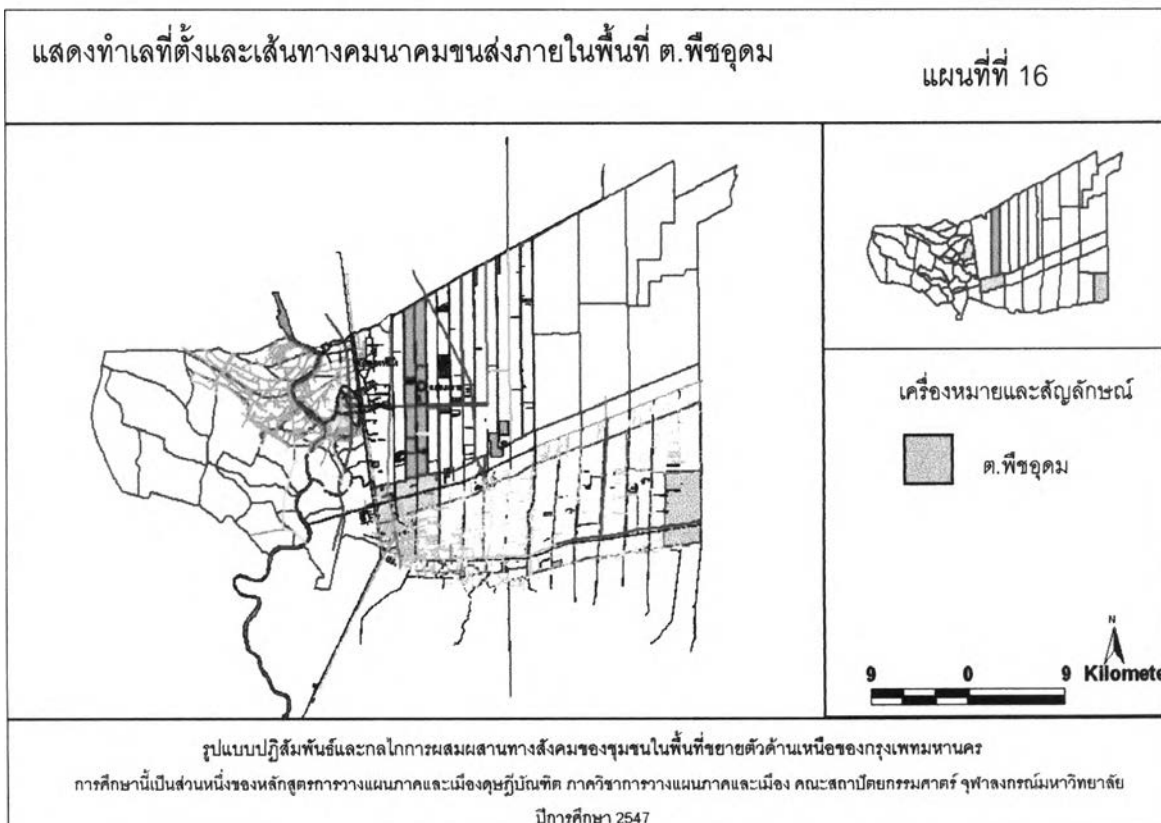

ลักษณะภูมิประเทศและสภาพพื้นที่

ตำบลพีชอุดม มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม มีคลองไหลผ่าน 4 สาย ได้แก่ คลองชลประทาน คลองระบายน้ำที่ 13 คลองระบายน้ำที่ 14 และคลองหกวา ทำให้พื้นที่เหมาะแก่การเกษตรโดยเฉพาะการทำนาและทำไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นที่ราบ การใช้ประโยชน์ที่ดินร้อยละ 90 เพื่อการเกษตรทำนา ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ใช้คลองเป็นหลักในการสัญจร

ทำเลที่ตั้งของ ต.พีชอุดม จากสภาพภูมิศาสตร์ พื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีโครงสร้างหลักทางด้านกายภาพที่สำคัญที่มีผลต่อการขยายตัวและการพัฒนาพื้นที่ ได้แก่ ลำคลองและเส้นทางถนน ซึ่งเป็นเส้นทางที่สำคัญในการเดินทางของคน โดยในส่วนของลำคลอง ได้แก่ คลอง 13 ซึ่งเป็นคลองชลประทานพื้นที่มีน้ำท่วมทุกปีและเป็นคลองที่สำคัญในการส่งน้ำเพื่อการเกษตรกรรมของคนในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง

เส้นทางคมนาคมทางถนน ต.พีชอุดม เดิมใช้คลองเป็นหลักในการเดินทาง และมีแนวถนนสายลำลูกกา ซึ่งเป็นถนนดินแดงขนาดเล็ก ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาและขยายเส้นทางเดิมนี้ทำให้ถนนสายนี้มีความสำคัญ ได้แก่ ทางหลวงหมายเลข 3312 ซึ่งเป็นถนนที่แยกมาจากทางหลวงหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) อยู่ห่างจากทางหลวงหมายเลข 1 ตามระยะทางเส้นทางหลวงหมายเลข 3312 ประมาณ 35 กิโลเมตร และ ตัดผ่านพื้นที่ในแนวตะวันออก ตะวันตกทำให้คนในพื้นที่สามารถเดินทางเข้าสู่กรุงเทพมหานครได้ง่ายและสามารถเดินทางไปพื้นที่ใกล้เคียงสะดวก เช่น จังหวัดนครนายก จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นต้น (แผนที่ที่ 16)

สภาพพื้นที่ ของ ต.พิชอุดมเป็นที่ราบลุ่มมีน้ำท่วมในบางพื้นที่ช่วงน้ำหลาก สภาพพื้นที่เหมาะแก่การเพาะปลูกประเภททำนา ทำไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่ยังคงมีการทำนาอยู่แต่เป็นลักษณะของนาเช่า สภาพของพื้นที่ยังคงมีสภาพของความเป็นชุมชนชนบท กล่าว คือการตั้งบ้านเรือนจะอยู่กันกระจายในพื้นที่ ไร่นา และอยู่กันเป็นกลุ่ม 3-4 หลังคาเรือน และบ้านที่ตั้งเรียงรายตามถนนขนานแนวคลอง ซึ่งถ้ามองจากแนวถนนเข้าไปในพื้นที่จะเห็นการกระจายตัวของบ้านเรือนอย่างชัดเจน และการตั้งบ้านเรือนที่อยู่ตามแนวถนนขนานคลองและถนนซอยเกาะกันเป็นกลุ่ม ๆ ส่วนพื้นที่ที่ติดถนนสายหลักและสายรองที่จะมีสภาพของที่อยู่อาศัยที่เริ่มเป็นเมืองมากขึ้น (แผนที่ที่ 17)

4.4.2 ประวัติความเป็นมาของพื้นที่ตำบลพิซอุดม

จากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสารและจากการพูดคุยผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 30 ปี พบว่า พื้นที่บริเวณ ต.พิซอุฒมนั้นเดิมเป็นที่นา มีคลองไหลผ่านพื้นที่ บริเวณพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำนา ทำไร่ และทำประมงในคลอง พื้นที่เดิมยังไม่มีถนนริมคลอง คนในชุมชนยังใช้เรือในการเดินทาง บ้านเรือนที่ปลูกจะปลูกกระจายตามที่นาของตนเอง ประชากรที่อาศัยในพื้นที่จะมีทั้งกลุ่มประชากรที่นับถือศาสนาพุทธและนับถือศาสนาอิสลาม จำนวนประชากรที่นับถือศาสนาดังกล่าวมีสัดส่วน 30 ต่อ 70 ในพื้นที่มีวัดเป็นศูนย์รวมของประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธได้แก่วัดนิเทศน์ราษฎร์ประดิษฐ์ เป็นศูนย์กลาง และมีมัสยิดเป็นศูนย์กลางของประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลาม จากการบอกเล่าของเจ้าอาวาสวัดราษฎร์ศรัทธา เล่าว่า ประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์มีความรักใคร่กันดี อยู่ร่วมกันอยู่ร่วมกันด้วยดีตลอดมา เนื่องจากเจ้าอาวาส คนเดิมซึ่งมรณภาพไปแล้วนั้น เป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชน และไม่มีการแบ่งแยกระหว่างคนนับถือศาสนาพุทธและนับถือศาสนาอิสลาม เมื่อมีกิจกรรมใด ๆ ก็จะช่วยกันในการทำกิจกรรมเว้นแต่เป็นพิธีกรรมที่เป็นข้อห้ามทางศาสนาเท่านั้น เช่น งานบวช ส่วนงานแต่งงาน งานทำบุญบ้านใหม่หรืองานพัฒนาทั่วไป ชาวบ้านจะช่วยกันด้วยดีจนถึงปัจจุบัน (ภาพที่ 35)

ภาพที่ 35 แสดงสภาพพื้นที่และการร่วมกิจกรรมของคนในชุมชนในอดีตของ ต.พิซอุดม

การพัฒนาพื้นที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนักเนื่องจากเป็นพื้นที่ทำนา ทำไร่ เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อมีการตัดถนนสายหลัก สายรองเชื่อมโยงเข้ามาในพื้นที่และในปี พ.ศ. 2536 ช่วงเศรษฐกิจดี นักลงทุนได้กว้านซื้อที่ดินในพื้นที่ชานเมืองของกรุงเทพมหานครเพื่อเก็งกำไรและเพื่อทำเป็นหมู่บ้านจัดสรร ซึ่งพื้นที่ ต.พิชอุดมเป็นพื้นที่หนึ่งที่เป็นพื้นที่ที่นักลงทุนและนักพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ซื้อที่ดินเพื่อเก็งกำไร ประชาชนขายที่นาของตนเอง ทำให้กรรมสิทธิ์ที่ดินเปลี่ยนแปลงไป และนักลงทุนได้สร้างหมู่บ้านจัดสรรและทำเป็นที่ดินจัดสรรบางส่วน และสร้างศูนย์กลางตลาดของตำบล แต่จากสภาพปัจจุบันพบว่า พื้นที่ที่จัดสร้างดังกล่าวไม่มีผู้เข้ามาเช่าซื้อกลายเป็นที่รกร้างว่างเปล่า ส่วนหมู่บ้านจัดสรรที่สร้างขึ้นมีผู้เข้ามาอาศัยอยู่น้อยมาก และบางส่วนยังสร้างไม่เสร็จ ส่วนพื้นที่ที่ยังคงเป็นพื้นที่ทำนาในปัจจุบันส่วนใหญ่จะเป็นนาเช่า ทำให้พื้นที่ส่วนใหญ่ยังคงมีสภาพเดิมที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา (ภาพที่ 36)

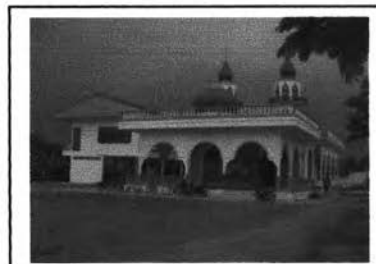
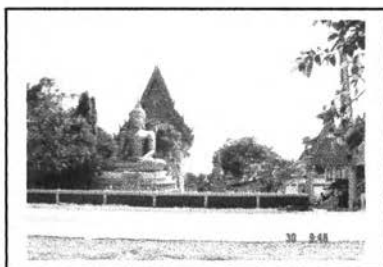
ภาพที่ 36 แสดงสภาพการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพของพื้นที่ในต.พิชอุดม

4.4.3 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

ในพื้นที่ชุมชนไม่มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เด่นชัด ส่วนใหญ่จะเป็นประเภทร้านค้าเล็ก ๆ ในชุมชน ร้านของชำ บั๊มน้ำมันหลอด ร้านซ่อมจักรยานและจักรยานยนต์ขนาดเล็ก มีลักษณะเป็นเพิงหรือเป็นห้องเล็ก ๆ ที่มีอยู่ทั่ว ๆ ไปในพื้นที่ ส่วนที่เป็นร้านอาหารจะเป็นประเภทอาหารตามสั่งเป็นเพิงเล็ก ๆ ไม่มีตลาดในพื้นที่ แต่มีตลาดนัดในชุมชนทุกวันอาทิตย์ซึ่งจะมีคนมาจับจ่ายซื้อของเป็นจำนวนมาก (ภาพที่ 37) ทำให้ประชากรร้อยละ 80 มีอาชีพทำนา นอกนั้น ทำสวน ทำไร่ รับจ้างรายได้เฉลี่ยเดือนละ 6,000 บาท/ครัวเรือน ในพื้นที่มีโรงงานอุตสาหกรรม 1 แห่ง จำนวน คนงาน 1,200 คน การนับถือศาสนาของประชากรมีทั้งศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม โดยเฉพาะในชุมชนหมู่ที่ 2 3 4 และหมู่ 7 ประชากรจะนับถือศาสนาอิสลาม ถึงร้อยละ 60- 70

ภาพที่ 37 แสดงสภาพทั่วไปและสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ ต.พีชอุดมในปัจจุบัน

4.4.4 สภาพประชากรและสังคมและประเพณี วัฒนธรรม

4.4.4.1 ประชากรและสังคม

ประชากรในพื้นที่ตำบลพีชอุดม ปัจจุบันมีประชากรทั้งสิ้น 3,727 คน เป็นเพศชาย 1,834 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำสวน และรับจ้าง และเป็นลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม ประชากรในพื้นที่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม ประชากรส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ลงไป ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นคนที่อยู่อาศัยดั้งเดิมและเป็นเจ้าของพื้นที่ เป็นญาติพี่น้องกัน ทำให้คนในชุมชนส่วนใหญ่จะรู้จักกันหมด คนต่างถิ่นมีน้อยมาก

4.4.4.2 ประเพณีและวัฒนธรรม

ประเพณีและวัฒนธรรมของพื้นที่ไม่มีลักษณะเฉพาะจะเป็นกิจกรรมทั่วไปของแต่ละศาสนา คือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม ซึ่งจะมีการประกอบพิธีกรรมและร่วมกิจกรรมในวันพิธีสำคัญ ๆ ทั้งคนชาวพุทธและชาวมุสลิม แต่ประชาชนในชุมชนทั้งสองศาสนาก็ได้มีกิจกรรมร่วมกันในพิธีที่ไม่ขัดต่อศาสนาของทั้งสองฝ่าย โดยชาวไทยพุทธจะจัดขึ้นที่วัดนิเทศนาราชวรวิหาร ประดิษฐ์และวัดพีชอุดม ส่วนชาวไทยมุสลิมจะจัดที่มัสยิดในพื้นที่

4.4.5 การปกครอง

ตำบลพีชอุดม ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอลำลูกกา มีจำนวนหมู่บ้าน 9 หมู่บ้าน เป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เดิมทั้ง 9 หมู่